

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Оцінка джерел формування та оптимізація
напрямів використання фінансових ресурсів підприємства

Виконала: студентка групи ФК23-1зм
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Литовченко Софія Віталіївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник: доц. каф. фінансів, банківської
справи
та страхування Губа М.О.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

_____ (місце роботи)

_____ (посада)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Литовченко С.В. Оцінка джерел формування та оптимізація напрямів використання фінансових ресурсів підприємства

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «**Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів підприємства. Досліджено діяльність та проаналізовано джерела формування фінансових ресурсів СГВК «Олійник». Виявлено недоліки в системі формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Викладено шляхи оптимізації напрямків і використання фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 73 сторінках, містить 31 таблицю, 3 рисунки, 2 додатки. Список використаних джерел включає 50 найменувань.

Ключові слова: фінансові ресурси підприємства, оптимізація фінансових ресурсів, управління фінансовими ресурсами.

ANNOTATION

Lytovchenko S.V. Assessment of Sources of Formation and Optimization of Directions for the Use of Financial Resources of an Enterprise Qualification Thesis for the Degree of Master in Specialty 072 «**Finance, Banking, Insurance, and Stock Market**.» – University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The thesis examines the theoretical aspects of the formation and use of financial resources of an enterprise. The activities of and the sources of financial resources formation for SGVK "Oliynyk" are studied and analyzed. Deficiencies in the system of financial resource formation and utilization of the enterprise are identified. Ways to optimize the directions and usage of the financial resources of the enterprise under modern conditions are proposed.

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices. It comprises 73 pages, includes 31 tables, 3 figures, and 2 appendices. The reference list contains 50 sources.

Keywords: financial resources of an enterprise, optimization of financial resources, management of financial resources.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА СГВК «ОЛІЙНИКИ»	
2.1.	Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства	31
2.2.	Структура та динаміка формування фінансових ресурсів підприємства СГВК «Олійники»	34
2.3.	Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	44
РОЗДІЛ 3	ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАПРЯМКІВ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
3.1.	Напрями оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства у сучасних умовах	60
3.2.	Застосування економіко-математичних моделювань для аналізу підприємства СГВК «Олійники»	62
3.3.	Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	65
ВИСНОВКИ		70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		74
ДОДАТКИ		80

ВСТУП

Актуальність теми. Оптимізація формування та раціональне використання фінансових ресурсів є важливими аспектами забезпечення стійкості підприємства та його конкурентних переваг. В умовах економічної нестабільності підприємства стикаються з труднощами, які виникають через обмежені фінансові можливості та потребу в їх ефективному розподілі. Це питання набуває особливого значення для компаній, що працюють в умовах глобальних ринкових змін і посилення конкуренції. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів дозволяє виявити резерви для покращення фінансової стійкості та забезпечення довгострокового розвитку. Оптимізація напрямів використання ресурсів сприяє підвищенню рентабельності, зниженню витрат і збільшенню фінансових результатів діяльності.

Раціональне управління фінансовими ресурсами є ключовим фактором для підтримки фінансової стійкості підприємства. Сучасні виклики, такі як зміни в законодавстві, впровадження інноваційних технологій і цифровізація фінансових процесів, вимагають перегляду підходів до їх формування та використання. Зростаюча роль фінансового аналізу та прогнозування у прийнятті стратегічних рішень підвищує важливість ефективного управління фінансами. Визначення найефективніших напрямів використання фінансових ресурсів забезпечує оптимальний розподіл між основними та допоміжними процесами діяльності підприємства. Отже, ця тема є важливою як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

Фінансові ресурси підприємства формують основу для його адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Розробка стратегій їх оптимального використання допомагає зменшити ризики та зміцнити позиції підприємства на ринку. В умовах сучасної економіки необхідно забезпечити гармонійне співвідношення між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування. Крім того, грамотне управління фінансовими ресурсами є критичним для інвестиційного розвитку підприємства та досягнення довгострокових

стратегічних цілей. Таким чином, дослідження цієї теми є важливим для забезпечення успішного і сталого розвитку підприємств у майбутньому.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ та розробка науково обґрунтованих підходів до оцінки джерел формування та оптимізації використання фінансових ресурсів

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- визначити сутність, поняття та види фінансових ресурсів підприємства;
- провести аналіз джерел формування фінансових ресурсів;
- оцінити напрямки використання фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити структуру та динаміку фінансових ресурсів СГВК «Олійники»;
- здійснити аналіз ефективності використання фінансових ресурсів СГВК «Олійники»;
- розробити напрямки оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства;
- застосувати економіко-математичне моделювання для аналізу діяльності СГВК «Олійники»;
- сформулювати шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Об'єктом дослідження виступають фінансові ресурси підприємства як економічна категорія.

Предметом дослідження є процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.

Методи дослідження. У роботі використано комплексний підхід, який поєднує різноманітні методи дослідження. Використано загальнонаукові методи аналізу та синтезу (для вивчення теоретичних аспектів формування ресурсної бази підприємства); структурно-логічний (для аналізу ресурсної бази СГВК «Олійники»), порівняльного аналізу (порівняння проводилось на основі фінансової звітності).

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробленні рекомендації для оптимізації формування та використання фінансових ресурсів; методики можуть бути використані для підвищення ефективності фінансового менеджменту; результати дозволяють оптимізувати структуру капіталу та знизити фінансові ризики; моделі можуть бути використані для розробки інвестиційних планів і підвищення платоспроможності.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють господарську діяльність суб'єктів господарювання

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 75 сторінках, містить 31 таблицю, 3 рисунку, 2 додатки. Список використаних джерел включає 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток інноваційної моделі української економіки потребує детального аналізу проблем фінансування підприємств. Ключова увага зосереджується на ефективному формуванні та використанні фінансових ресурсів, які є базисом стабільної та результативної діяльності компаній. В сучасних умовах особливо важливим є впровадження підходів і стратегій, спрямованих на максимізацію ефективності управління фінансовими активами. Процеси формування та застосування фінансових ресурсів нерозривно пов'язані з операційною діяльністю підприємств. Для ефективного управління цими ресурсами необхідно розробити чітку стратегію як на рівні підприємства, так і на загальнодержавному рівні.

Фінансові ресурси суттєво впливають на функціонування підприємств, адже забезпечують безперебійність виробничих процесів, підтримання ліквідності, прибутковості та виконання фінансових зобов'язань. Основний обсяг цих ресурсів генерується під час виробничого процесу, коли створюється додана вартість та відображається передача існуючої вартості. Реальне формування фінансових ресурсів розпочинається на наступному етапі суспільного відтворення.

Для кращого розуміння бізнес-ресурсів важливо враховувати різні наукові підходи до їхнього визначення. Аналіз економічних досліджень показав відсутність єдиної точки зору серед експертів щодо класифікації ресурсів. Враховуючи це, запропоновано власну систему категоризації, яка дозволяє глибше осмислити взаємозв'язки в процесах їх розподілу. Запропонована структура охоплює чотири ключові групи ресурсів: матеріальні, фінансові, трудові та інформаційні, які систематизовані в таблиці 1.1 із зазначенням основних критеріїв їх класифікації.

Для підприємств важливим є постійне підвищення ефективності використання всіх видів ресурсів, зосереджуючи зусилля на розширенні потенціалу, оптимізації витрат і підвищенні якості продукції. Ресурсний потенціал розглядається як сукупність доступних підприємству ресурсів і можливостей, що сприяють досягненню стратегічних цілей.

Таблиця 1.1

Класифікація ресурсів підприємства

Група ресурсів	Опис	Класифікація на групи, підгрупи та класи
Матеріальні ресурси	Це всі фізичні засоби підприємства, які використовуються у виробничій діяльності.	- Засоби праці , що складаються з будівель, споруд, машин, устаткування, інструментів, приладів, енергетичних ресурсів, транспортних засобів тощо.
		- Предмети праці , до яких належать сировина, матеріали, напівфабрикати, незавершені виробничі процеси, а також готова продукція.
Трудові ресурси	Людські ресурси, які забезпечують виконання виробничих і управлінських функцій завдяки своїм знанням, навичкам і фізичним можливостям.	- Якісний склад , що включає характеристики працівників, такі як вік, рівень кваліфікації, науковий і професійний потенціал.
		- Кількісний склад , до якого входять управлінці, адміністративний персонал, основні виробничі працівники та допоміжні фахівці.
Фінансові ресурси	Грошові засоби, що забезпечують фінансування діяльності підприємства та придбання інших видів ресурсів.	- Грошові активи , які включають власний капітал, резервні фонди, кошти на банківських рахунках і готівкові ресурси.
		- Розрахункові показники , що складаються з різниці між дебіторською та кредиторською заборгованістю.
Інформаційні ресурси	Сукупність внутрішніх і зовнішніх даних, необхідних для прийняття управлінських рішень.	- Внутрішня інформація , яка охоплює бухгалтерські звіти, операційні документи, управлінські накази та розпорядження.
		- Зовнішня інформація , що включає нормативно-правові акти, маркетингові дані, відгуки клієнтів та аудиторські звіти.

Джерело: [17]

Матеріальні ресурси є однією з основних категорій, що використовуються в бізнесі. У процесі виробництва вони перетворюються на витрати, рівень яких оцінюється через показники, що базуються на обсягах

споживаних ресурсів. Ефективність використання матеріальних ресурсів є важливим індикатором їхнього потенціалу і включає мінімізацію втрат у виробництві, зменшення відходів, скорочення кількості бракованої продукції, оптимізацію управління запасами, раціональне використання приміщень і обладнання, а також запобігання розкраданням і нецільовому використанню матеріалів.

Матеріальні ресурси оцінюються як у натуральних одиницях, так і за їх фактичною вартістю. Завдання системи управління матеріальними ресурсами полягають у забезпеченні їх узгодження зі стратегічними цілями компанії та максимізації їх потенціалу шляхом прийняття ефективних управлінських рішень. Основною метою управління матеріальними ресурсами є забезпечення їх оптимального використання для досягнення цілей підприємства.

Ефективне управління трудовими ресурсами в організації є важливим аспектом управлінської відповідальності. Це передбачає максимізацію потенціалу працівників шляхом використання їхніх знань, навичок та інноваційного мислення, а також сприяння професійному розвитку через навчання, семінари, стажування та створення сприятливих умов праці. Оцінку трудових ресурсів можна виміряти як кількісно (кількість працівників), так і якісно (витрати), включаючи прямі витрати, такі як зарплата, премії, пільги та витрати на навчання, а також непрямі витрати, такі як витрати на оборот і утримання офісу. Аналітичну оцінку трудових ресурсів можна також проводити за допомогою рейтингової шкали.

Використання інформаційних ресурсів представляє значну можливість для покращення результатів управління ресурсами, окрім простого досягнення організаційних цілей. Проблеми, які зазвичай виникають під час включення зовнішньої інформації, включають упередженість, непослідовність, суперечливі дані, дублювання та різноманітність. Кількісну оцінку інформаційних ресурсів можна виконати за допомогою різних засобів, таких

як натуральні одиниці (наприклад, байти), аналіз витрат (фінансові інвестиції в отримання інформації) та аналітичні оцінки (наприклад, системи оцінки).

Фінансові ресурси можна визначити як грошові активи, які є в розпорядженні підприємства. Це включає в себе всі кошти, які спеціально виділені для певної мети, а також частину коштів, які не є у формі фонду, але використовуються для підтримки поточних операцій. Простіше кажучи, фінансові ресурси означають загальну суму грошей, до якої бізнес має доступ, включаючи як цільові кошти, так і ті, що використовуються для повсякденної діяльності [1, с. 10].

Найбільш вагомим чинником діяльності є фінансові ресурси, тому зосередимось в першу чергу на дослідженні їх ролі та використання.

Рибалко Н.О. підкреслює значну роль, яку відіграють фінансові ресурси в успіху підприємства. Ці ресурси охоплюють широкий спектр активів, які придбані з різних зовнішніх і внутрішніх джерел. Ці активи, як у власності підприємства, так і в тимчасовому користуванні, мають вирішальне значення для виконання фінансових зобов'язань і забезпечення безперебійної роботи підприємства [2, с. 29].

Партин Г.Л., Загородній А.Г. висвітлюють наявність як централізованих, так і децентралізованих фондів, до яких мають доступ суб'єкти господарювання, які є найважливішим джерелом стимулювання промислового та соціального прогресу [3, с. 58].

На думку Василика О.Д., під фінансовими ресурсами розуміється накопичення та утворення грошей, що відбувається під час розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту. Потім ці фінансові ресурси концентруються в спеціальних фондах з метою забезпечення безперервного процесу розширеного відтворення та задоволення різноманітних інших суспільних потреб [4, с. 112].

На відміну від попереднього твердження, Коробов М.Я. підкреслив іншу точку зору щодо трактування фінансових ресурсів компанії. За його словами, ці ресурси охоплюють як кошти, якими володіє сама компанія, так і позичені

із зовнішніх джерел, і вони генеруються через складний процес розподілу та перерозподілу національного багатства, валового внутрішнього продукту та національного доходу. Ці фінансові ресурси відіграють вирішальну роль у виконанні юридичних зобов'язань і цілей компанії [5, с. 115].

На нашу думку, придбання фінансових ресурсів відіграє вирішальну роль у досягненні фінансової стабільності. Ці ресурси є засобом підвищення ймовірності виживання на ринку, гарантують виконання зобов'язань перед державними органами та кредиторами та створюють дохід для власників. Крім того, фінансові ресурси охоплюють різні форми грошових надходжень, накопичень і надходжень, якими володіють або користуються суб'єкти господарювання. Ці ресурси використовуються цими суб'єктами з метою сприяння розширеному відтворенню, задоволення соціальних потреб, матеріального заохочення працівників, виконання соціальних програм.

Налагодження фінансового забезпечення закладає основу ефективного функціонування господарського підприємства. Це передбачає використання фінансових ресурсів для формування майнового комплексу підприємства, який включає як довгострокові, так і короткострокові активи. Завдяки цьому процесу підприємство здатне ефективно трансформувати своє існування та адаптуватися до мінливих обставин.

У міру того, як фінансові ресурси просуваються через різні стадії обігу, вони зрештою завершуються угрупованням коштів, призначених для розподілу та перерозподілу. Ці кошти використовуються для забезпечення інтересів осіб, які беруть участь у процесі економічного відтворення. Після виділення цих фінансових ресурсів цикл обігу починається заново.

У сучасному стрімкому та складному бізнес-середовищі ми поділяємо ту ж точку зору, що й Фоміних В.І., Безпалова Д.І., Довгопола А.Д., які стверджують, що управління генерацією фінансових ресурсів для компанії є важким завданням. Керівництво стикається з численними проблемами, такими як вибір найбільш підходящого варіанту фінансування, забезпечення

ефективного та цілеспрямованого розподілу коштів та своєчасне виконання фінансових зобов'язань компанії.

Ці питання вимагають ретельного планування для визначення необхідного обсягу фінансових ресурсів на майбутнє, досягнення оптимального балансу між використанням внутрішніх і зовнішніх коштів і мінімізації витрат, пов'язаних із отриманням цих коштів. По суті, це передбачає оцінку витрат, пов'язаних з кожним джерелом фінансування, і прийняття обґрунтованих рішень для максимізації прибутковості [6, с. 63].

Тому для підприємства важливо ретельно класифікувати свої ресурси, враховуючи різні підходи до розмежування їх складу. Повне розуміння змісту і структури ресурсів дозволяє керівництву компанії ефективно оптимізувати їх використання.

Фінансові ресурси підприємства — це грошові кошти та їх еквіваленти, що знаходяться в його розпорядженні і використовуються для здійснення операційної діяльності, розвитку, а також для виконання зобов'язань перед співробітниками, партнерами та державними органами. Вони є однією з основних складових економічного потенціалу компанії, оскільки визначають її здатність досягати поставлених стратегічних і тактичних цілей.

Формування, розподіл і ефективне використання фінансових ресурсів є пріоритетними завданнями фінансового менеджменту. Від здатності підприємства управляти цими ресурсами залежить його конкурентоспроможність, фінансова стабільність і здатність оперативно адаптуватися до змін ринкової ситуації.

Фінансові ресурси поділяються за різними критеріями, зокрема за джерелами формування, напрямками використання та їхнім функціональним призначенням. За джерелами походження їх поділяють на власні та залучені. До власних фінансових ресурсів належать статутний капітал, отриманий прибуток, амортизаційні відрахування та резервні фонди. Натомість залучені ресурси включають кредити, інвестиції, позики, кошти від випуску цінних паперів та інші зовнішні надходження.

За напрямками використання фінансові ресурси класифікуються на поточні та інвестиційні. Поточні ресурси забезпечують операційну діяльність підприємства, тоді як інвестиційні спрямовуються на розвиток і модернізацію виробництва. Призначення ресурсів впливає не лише на порядок їх використання, а й на рівень ризиків, пов'язаних із управлінням ними.

Раціональне управління фінансовими ресурсами передбачає їх оптимальний розподіл і досягнення збалансованості між різними джерелами фінансування. Це включає підтримання ліквідності, забезпечення платоспроможності та фінансової стабільності підприємства. Важливим аспектом є максимізація прибутковості шляхом ефективного спрямування ресурсів на виробничу, інвестиційну та інноваційну діяльність.

Фінансові ресурси повинні забезпечувати покриття поточних витрат, своєчасне виконання зобов'язань перед кредиторами та реалізацію стратегічних ініціатив, таких як модернізація виробничих потужностей, освоєння нових ринків чи впровадження сучасних технологій. Раціональний підхід до управління фінансами сприяє не лише короткостроковій стабільності, але й довгостроковому розвитку, забезпечуючи підприємству стійкість до змін у ринковому середовищі.

Формування фінансових ресурсів підприємства значною мірою залежить від зовнішніх факторів, таких як загальна економічна ситуація, доступ до фінансових інструментів, державна податкова політика та регуляторне середовище. Ці чинники впливають на здатність підприємства залучати необхідні ресурси, забезпечувати їх раціональне використання та досягати стратегічних цілей.

Таким чином, фінансові ресурси є не лише основою забезпечення поточної діяльності, але й важливим інструментом стратегічного розвитку підприємства, що визначає його позицію на ринку та довгострокову стабільність.

Оцінка фінансових активів компанії має вирішальне значення для загальної структури управління, оскільки вона допомагає в обробці,

перетворенні та ефективному використанні інформації для підтримки конкурентної переваги. Це обстеження дозволяє суб'єктивно оцінити управлінський вибір, гарантуючи точність і ретельність даних, які використовуються для підтримки цих рішень. Це також допомагає розпізнавати потенційні фінансові чи економічні ризики, оцінювати своєчасність стратегічних кроків і пропонувати розуміння комплексної стратегії та операційних підходів організації (рис. 1.1).

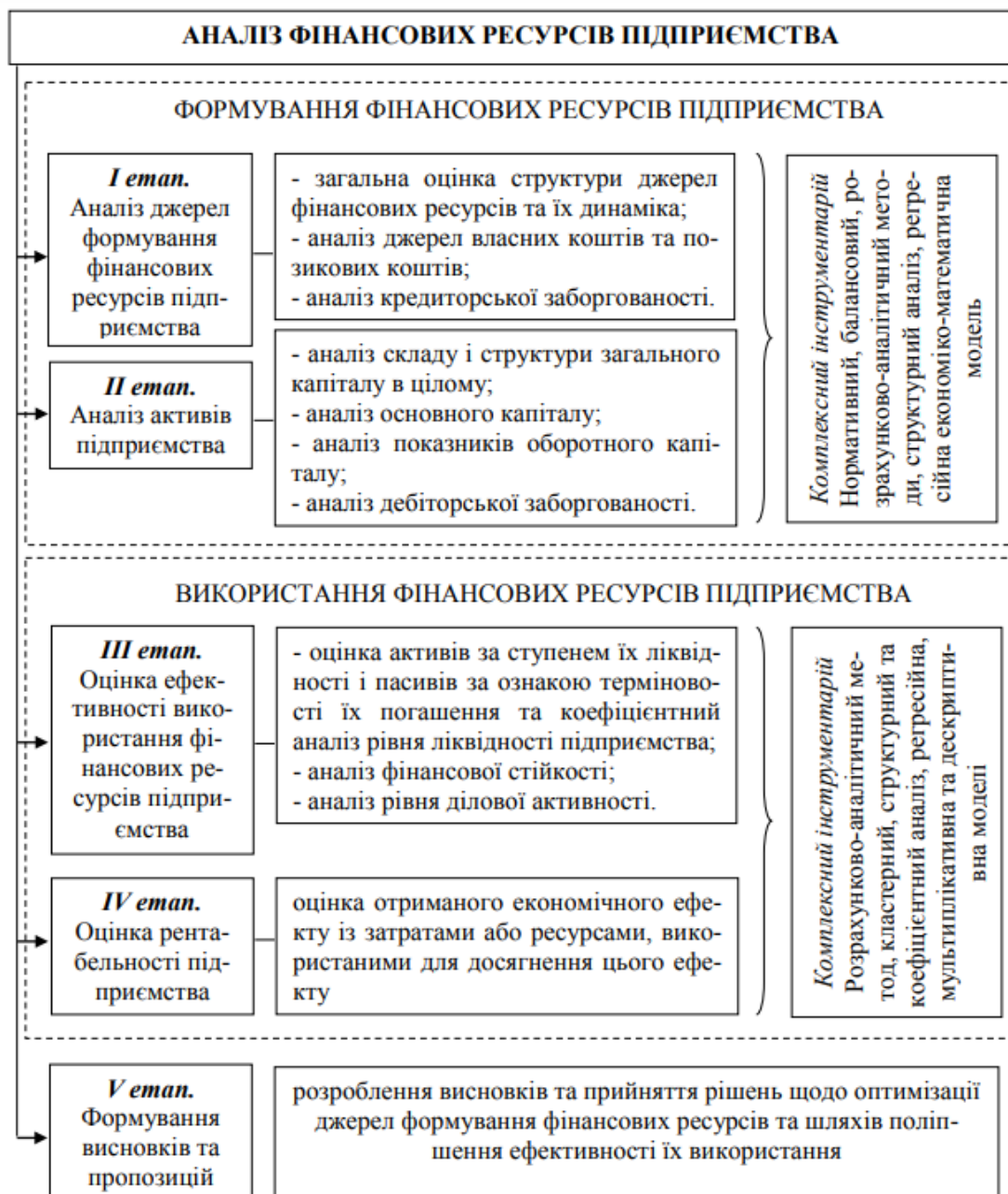


Рис. 1.1. Структурно-логічна схема аналізу фінансових ресурсів підприємств

Аналіз фінансових ресурсів компанії охоплює низку ключових завдань, які потребують ретельного вирішення. Основними аспектами такого аналізу є:

- Оцінка забезпеченості фінансовими ресурсами підприємства для підтримки його діяльності та досягнення стратегічних цілей.
- Визначення оптимального розміру, складу та структури фінансових ресурсів для забезпечення їх ефективного розподілу відповідно до потреб компанії.
- Аналіз ефективності використання та розподілу ресурсів, що дозволяє виявити можливості для підвищення продуктивності їх застосування.
- Обґрунтування фінансової стратегії, яка спрямована на забезпечення стійкості та конкурентоспроможності компанії в довгостроковій перспективі.
- Дослідження факторів, що впливають на створення і використання фінансових ресурсів, для розуміння їхнього впливу на фінансовий стан підприємства.
- Моніторинг динаміки змін у фінансовому забезпеченні компанії, зокрема швидкості й напрямків таких змін.
- Виявлення та мобілізація потенційних резервів, які можуть сприяти підвищенню ефективності управління фінансами.

Метою аналізу є не лише діагностика поточного стану фінансових ресурсів, а й формування рекомендацій для їх оптимального використання. Це дозволяє усунути виявлені недоліки та забезпечити стратегічний розвиток компанії завдяки ефективному управлінню її фінансовими можливостями [3]. Аналіз фінансових ресурсів компанії завершується розробкою управлінських рішень, спрямованих на виправлення виявлених недоліків і використання резервів для підвищення ефективності управління фінансами. Завдання аналізу повинні бути взаємопов'язаними та узгодженими, щоб забезпечити системний підхід і максимізувати вплив на фінансовий стан підприємства.

Процес оцінки фінансових ресурсів базується на технологічному підході, який включає трансформацію первинної облікової інформації в

ключові показники, визначення оптимальних шляхів їх використання та створення основи для прийняття ефективних управлінських рішень. Цей процес включає розробку методів збору та обробки даних про фінансові ресурси, що дозволяє забезпечити об'єктивність оцінки, виявити закономірності у зміні фінансового забезпечення та визначити напрями для покращення ефективності використання коштів.

Аналіз фінансових ресурсів підприємства охоплює кілька ключових етапів. Спочатку проводиться оцінка забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, визначається їх оптимальний обсяг, склад і структура. Наступним кроком є аналіз ефективності використання та розподілу ресурсів, з акцентом на виявлення слабких місць, які потребують вдосконалення. Завершальним етапом є дослідження факторів, що впливають на формування і використання фінансових ресурсів, а також аналіз змін у їхньому забезпеченні, зокрема швидкості та напрямків цих змін.

Однією з ключових цілей аналізу є виявлення резервів, які можуть бути використані для підвищення ефективності управління фінансами. Ці резерви можуть включати оптимізацію витрат, збільшення продуктивності капіталовкладень або вдосконалення фінансової стратегії компанії. На основі отриманих даних формуються рекомендації, які стають основою для управлінських рішень, спрямованих на зміцнення фінансової стабільності компанії, підвищення її конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей.

Таким чином, системний аналіз фінансових ресурсів дозволяє не лише об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства, але й сформулювати дієві стратегії, які забезпечують довгострокову стабільність і розвиток у динамічних ринкових умовах [4].

Для проведення якісної оцінки фінансових ресурсів підприємства та визначення можливостей їх покращення використовуються різноманітні методики. До них належать класичні інструменти економічного та фінансового аналізу, такі як метод ланцюгових підстановок, арифметичні

різниці, аналіз балансів, розрахунок відсотків, використання диференціалів, логарифмів, інтегралів, а також застосування простих і складних відсотків та методів дисконтування. Ці підходи дозволяють глибоко аналізувати фінансовий стан і ефективність використання ресурсів. Крім того, можна використовувати традиційні економічні статистичні методи, такі як середні значення, відносні значення, групування, графіки, індекси та базова обробка динамічних показників. Крім того, математичні статистичні методи, такі як кореляційний, регресійний, дискримінантний, дисперсійний, факторний і коваріаційний аналіз, можуть запропонувати розуміння зв'язків у даних. Нарешті, економетричні методи, такі як матричний аналіз і теорії міжгалузевого балансу, надають додаткові можливості для дослідження [5].

Використовуючи вищезазначені методи, дослідження походження фінансових ресурсів компанії дає змогу виявити зміни в її структурі капіталу, ідентифікувати каталізатори та результати цих змін, а також оцінити фінансові ресурси, створені компанією самостійно, як його залежність від зовнішніх кредиторів. Цей комплексний аналіз дає цінну інформацію про фінансовий ландшафт організації.

Багато дослідників у своїх дослідженнях зазвичай зосереджуються на аналізі стану активів, але вигідніше спочатку вдосконалити методологію вивчення джерел, які сприяють формуванню фінансових ресурсів. Це надзвичайно важливо, тому що на загальний стан бізнесу безпосередньо впливає ефективність того, як фінансові ресурси генеруються, використовуються та розподіляються на підприємстві. Тому важливо заглибитися у вивчення структури та коливань у русі пасивів, виявити та проаналізувати тенденції розміру їх компонентів, зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки, що стоять за їх структурними змінами, визначити оптимальний баланс між власним і позиковим капіталом, систематизуючи пасиви та оцінюючи значущість їх компонентів у розділах пасиву балансу. Це життєво важливі етапи в аналізі економічної діяльності компанії, особливо в оцінці її фінансового стану та доступу до фінансових ресурсів [6].

Аналізуючи свої фінансові ресурси, люди звертають особливу увагу на фактори, які впливають на прибутковість їхнього капіталу. Це включає вивчення динаміки, складу та структури джерел формування їх капіталу, у тому числі власних ресурсів. Важливо також враховувати характеристики компонентів їх власного капіталу, як він обертається та вплив фінансового важеля. Значущість цих факторів пояснюється прямою залежністю між рентабельністю, яка є основним показником ефективності виробництва, та ефективним використанням фінансових ресурсів у господарській діяльності підприємства.

Аналізуючи завдання, що стосуються оцінки фінансових ресурсів компанії, а також використовуючи різноманітні методичні прийоми для визначення ефективності їхнього використання, доцільно представити процес аналізу у вигляді структурованої схеми (див. рис. 1.1).

Представлена схема ілюструє двоетапний підхід до аналізу формування фінансових ресурсів підприємства. На першому етапі здійснюється оцінка джерел походження фінансових ресурсів, а другий етап зосереджується на аналізі активів, що перебувають у розпорядженні підприємства. Така послідовність є логічно обґрунтованою, адже капітал є ключовою складовою, яка забезпечує можливість здійснення господарської діяльності.

Оцінка того, наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси компанією, повинна проводитися на основі показників стабільності, платоспроможності та ділової активності. Ці показники оцінюються за такими коефіцієнтами, як структура капіталу, ліквідність і оборот, що дає змогу провести кількісний аналіз того, наскільки добре управляються фінансові ресурси та як вони впливають на прибутковість і зростання бізнесу [7; 8].

Ліквідність відображає здатність підприємства погасити свої поточні зобов'язання за допомогою швидкого перетворення наявних оборотних ресурсів у грошові кошти. Вона характеризується наявністю на підприємстві ліквідних засобів у формі залишку грошових коштів у касі та на банківських

рахунках, а також певних елементів оборотних активів, які можна вільно реалізувати [11].

Ліквідність балансу визначається шляхом оцінки активів на основі їхнього рівня ліквідності та порівняння їх із зобов'язаннями, які класифікуються на основі терміну погашення. Якщо всі вимоги виконуються, то баланс підприємства вважається високоліквідним: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$ [23].

Використання коефіцієнтів ліквідності дозволяє компаніям пом'якшити несприятливий вплив інфляції на окремі компоненти їх фінансової звітності. Ці коефіцієнти демонструють зв'язок між різними сумами, особливо в ситуаціях, коли амортизація значно завищує цифри у фінансовій звітності або коли самі по собі абсолютні дані не можуть забезпечити достовірне уявлення про діяльність компанії. Ці співвідношення демонструють значну послідовність, таким чином надаючи цінну та своєчасну інформацію, яка залишається актуальною протягом тривалого часу [12].

Ділова активність є складною характеристикою бізнес-середовища, що втілює різні аспекти підприємницької діяльності. Вона складається з системи певних критеріїв: позиція підприємства на конкретному товарному ринку, широкий спектр ділових зв'язків, партнерські відносини підприємства, активність інноваційної та інвестиційної діяльності, конкурентоспроможність. Позитивна динаміка цих показників допоможе покращити та зміцнити фінансовий стан підприємства [10].

Аналіз ділової активності передбачає дослідження рівнів і динаміки різних фінансових коефіцієнтів. Основною метою такого аналізу є обчислення аналітичних показників, вивчення їх тенденцій і виявлення причин змін. Це дозволяє оцінити досягнутий рівень ефективності господарської діяльності підприємства та визначити перспективні можливості для підвищення його ділової активності в майбутньому [9].

Показники прибутковості зазвичай використовуються для оцінки ефективності компанії та її різних відділів щодо стратегій ціноутворення та

інвестиційної політики. Крім того, ці показники служать цінним інструментом для проведення порівняльного аналізу між подібними підприємствами, які виробляють ідентичні товари. Вони також допомагають у визначенні оптимальних методів для формування структур і типів продукту, одночасно полегшуючи аналіз ефективних виробничих практик.

Аналіз рентабельності відіграє важливу роль у діяльності підприємства, оскільки його результати використовуються для прийняття рішень щодо оптимізації структури продукції та її асортименту, оцінки можливостей збільшення прибутку через зростання обсягів реалізації, а також як інструмент інвестиційної політики та ціноутворення. Окрім аналізу основних показників прибутковості, рентабельність допомагає дати комплексну оцінку господарської діяльності та визначити ключові напрями для пошуку резервів з метою підвищення ефективності роботи підприємства [17].

Оцінка ймовірності банкрутства компанії є вирішальним аспектом оцінки її діяльності. Точно визначаючи будь-які потенційні ризики, які можуть вплинути на його фінансовий стан, підприємства можуть стратегічно планувати свої фінансові стратегії та впроваджувати заходи для покращення ефективного використання своїх фінансових активів. Цей проактивний підхід зрештою сприяє створенню більш сталої та успішної бізнес-моделі.

Для прогнозування ймовірності банкрутства застосовують моделі Альтмана (1968, США), Беєрмана (1976), Спрінгейта (Канада, 1978), Ліса (1972), Краузе (1993, Німеччина), систему показників Бівера (1966, США) та інші. Найбільш популярними серед них є п'ятифакторна модель Альтмана, модель Спрінгейта та модель Ліса [17].

Застосування п'ятифакторної моделі Альтмана в різних країнах, таких як США, Японія, Канада, Австрія та Бразилія, продемонструвало її ефективність у прогнозуванні ймовірності банкрутства. Модель продемонструвала високий рівень точності: 95% прогнозували банкрутство протягом одного року, 70% протягом двох років і 48% протягом трьох років. Це свідчить про те, що модель

може бути цінним інструментом для оцінки фінансової стабільності та управління ризиками на різних глобальних ринках.

Модель Спрінггейта, створена у 1978 році Е. І. Альтманом за допомогою покрокового дискримінантного аналізу, базується на даних 40 компаній і здатна прогнозувати ймовірність банкрутства з точністю 92,5% за рік до його настання. Однак важливо зазначити, що ефективність моделі в прогнозуванні неплатоспроможності може зменшуватися з часом [22].

Модель Ліса – це інструмент, який оцінює ймовірність банкрутства компанії на основі показників, пов'язаних з її прибутковістю та рівнем ділової активності. Проте критики стверджують, що фокус моделі на цих факторах не завжди може підтверджуватися доказами.

Оцінка та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства є основою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення результативності його діяльності. Важливо, щоб цей аналіз проводився систематично та в чітко структурованому вигляді, що дає змогу підприємству оперативно адаптуватися до змін на ринку.

Також важливим для фінансових ресурсів є джерела формування.

Джерела формування фінансових ресурсів підприємств включають різноманітні механізми, які забезпечують надходження коштів для їх функціонування та розвитку. Основним джерелом є власні фінансові ресурси, зокрема прибуток, амортизаційні відрахування, статутний капітал і резервні фонди. Прибуток є ключовим компонентом, оскільки він формується в процесі господарської діяльності та може бути використаний для реінвестування, виплати дивідендів або створення резервів. Амортизаційні відрахування накопичуються для оновлення основних засобів, що сприяє збереженню конкурентних позицій підприємства.

Важливо зазначити, що власні джерела є найстабільнішими та найменш ризиковими, проте їх обсяг часто обмежений прибутковістю та структурою активів підприємства.

Залучені фінансові ресурси є другою важливою групою джерел, що включає кредити банків, позики від інших підприємств, кошти від емісії облігацій та акцій. Банківські кредити найчастіше використовуються для фінансування поточної діяльності або реалізації інвестиційних проєктів, але потребують повернення з відсотками, що створює додаткове фінансове навантаження. Позики від інших підприємств чи організацій можуть мати гнучкіші умови, проте зазвичай є обмеженими в обсягах. Емісія акцій дає можливість залучити значні кошти без зобов'язання їх повернення, однак призводить до розмивання частки власників у капіталі. Емісія облігацій дозволяє залучати кошти під фіксовану ставку, але потребує стабільних джерел доходу для своєчасного обслуговування боргу.

Державна підтримка також може виступати джерелом фінансових ресурсів, особливо для підприємств стратегічного значення чи тих, що працюють у соціально важливих галузях. Це можуть бути субсидії, гранти, державні інвестиції чи пільгові кредити, спрямовані на стимулювання розвитку певних секторів економіки. Такі кошти часто надаються на конкурсній основі чи за умови виконання певних зобов'язань, наприклад, створення робочих місць чи впровадження екологічно чистих технологій. Однак доступ до державної підтримки залежить від політики уряду, фінансових можливостей бюджету та ефективності підприємства в отриманні таких коштів. Крім того, державна допомога може супроводжуватися додатковим регулюванням чи контролем за діяльністю підприємства.

Інвестиції від зовнішніх партнерів та венчурних фондів є ще одним важливим джерелом формування фінансових ресурсів, особливо для інноваційних чи молодих підприємств. Залучення інвесторів дає змогу підприємству отримати фінансову підтримку для розвитку нових проєктів, освоєння ринків чи впровадження технологій. Однак інвестори зазвичай очікують отримання частки у капіталі чи високого прибутку, що може обмежувати автономію підприємства. У разі венчурного фінансування ризики для підприємства зменшуються, оскільки такі інвестори готові вкладати

кошти в ризикові проєкти з високим потенціалом зростання. Проте для успішного залучення інвестицій підприємство повинно продемонструвати перспективність своєї діяльності та надійність бізнес-моделі.

Фінансові ринки також забезпечують доступ до ресурсів через випуск цінних паперів, таких як акції та облігації, або через участь у різних фінансових інструментах, зокрема деривативах. Акції дозволяють залучити капітал без зобов'язання його повернення, однак вимагають регулярної виплати дивідендів і надання права голосу акціонерам. Облігації забезпечують фіксовані доходи для інвесторів, що робить їх привабливими, але створюють боргове навантаження на підприємство. Операції на фінансових ринках часто потребують високої компетенції та ефективного управління ризиками, оскільки вони можуть впливати на вартість підприємства та його репутацію. Водночас використання таких інструментів може бути стратегічним рішенням для довгострокового фінансування.

Нарешті, специфічним джерелом формування фінансових ресурсів є внутрішні механізми, як-от оптимізація оборотного капіталу, зниження витрат чи впровадження систем управління прибутковістю. Рациональне використання ресурсів, прискорення оборотності активів та ефективний контроль за витратами можуть значно підвищити ліквідність підприємства та забезпечити додаткові фінансові ресурси. Запровадження сучасних технологій та інноваційних підходів до управління відіграє важливу роль у зниженні операційних витрат і підвищенні продуктивності підприємства. Це забезпечує фінансову стійкість і зменшує залежність від зовнішніх джерел фінансування. Таким чином, джерела формування фінансових ресурсів є багатогранними, і їх ефективне використання потребує професійного підходу та адаптивного фінансового менеджменту.

Здатність мобілізувати фінансові ресурси є вирішальним аспектом створення фінансових активів для підприємства. Рисунок 1.2 ілюструє різні джерела, які сприяють формуванню фінансових ресурсів компанії.



Рис. 1.2. Джерела утворення фінансових ресурсів підприємства

Джерело: [17]

На нашу думку, ефективний розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства тісно пов'язані з якістю управлінського процесу, який включає вирішення широкого спектру завдань:

1) Забезпечення наявності необхідної кількості фінансових ресурсів для досягнення очікуваних цілей зростання та розвитку в майбутньому періоді має вирішальне значення. Це передбачає оцінку загальних фінансових потреб компанії на майбутнє та визначення відповідного рівня необхідних інвестицій;

2) Процес визначення найефективнішого поєднання фінансових ресурсів для компанії з метою зменшення капітальних витрат передбачає аналіз найкращого способу внутрішнього накопичення коштів, а також врахування переваг зовнішнього джерела фінансування з фінансового ринку. Ця стратегія оптимізації спрямована на досягнення балансу між використанням внутрішніх ресурсів і пошуком зовнішнього фінансування для досягнення фінансових цілей компанії;

3) Покращення розподілу фінансових ресурсів між ключовими економічними сферами для підвищення загальної ефективності компанії;

4) Підприємство прагне оптимізувати використання своїх фінансових ресурсів у всіх своїх господарських починаннях, забезпечуючи їх максимальну ефективність і ефективність.

Малій О.Г. підкреслює важливість ефективного управління фінансовими ресурсами в сучасному бізнесі. Ця навичка є ключовою для забезпечення результативної виробничо-господарської діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Основним завданням виступає оптимізація фінансового механізму через гармонізацію фінансових операцій, підтримання їх належного порядку та збалансованості [7, с. 73].

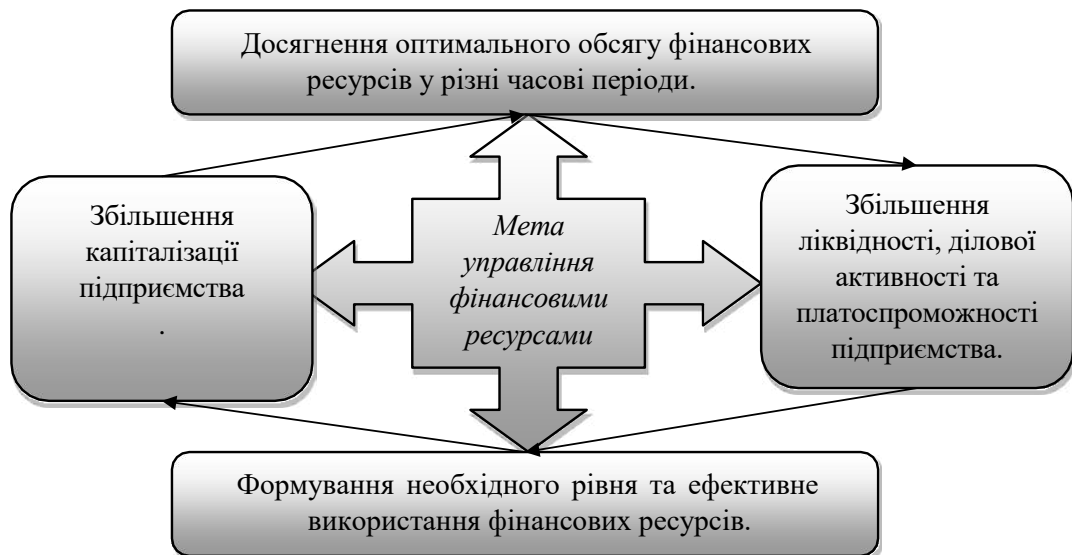


Рис. 1.3. Мета управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: [17]

Для нас вкрай важливо ретельно проаналізувати та глибше заглибитися в основну мету ефективного управління фінансовими ресурсами компанії, як показано на рисунку 1.3.

Вміле поводження з фінансовими ресурсами компанії відіграє вирішальну роль у максимізації прибутку, підвищенні загальної вартості бізнесу, збільшенні чистого прибутку, підвищенні норми прибутку та зміцненні позиції компанії на ринку проти її конкурентів, а також забезпечує її фінансову стійкість. автономія.

Фінансові ресурси підприємства спрямовуються на забезпечення широкого спектра діяльності, необхідної для досягнення операційних та стратегічних цілей. Основним напрямком є забезпечення виробничої діяльності, яка охоплює покриття витрат на придбання сировини, матеріалів, оплату праці, енергоресурсів та послуг. Цей напрямок забезпечує безперервність операційного циклу, а також впливає на продуктивність і якість продукції. Фінансові ресурси спрямовуються також на оновлення основних засобів, зокрема модернізацію обладнання, ремонт виробничих площ та закупівлю нових технологій. Це сприяє підвищенню

конкурентоспроможності продукції, зниженню витрат та підвищенню ефективності.

Іншим важливим напрямком є інвестиційна діяльність підприємства, яка включає вкладення коштів у розвиток нових проєктів, розширення асортименту продукції чи вихід на нові ринки. Інвестиції можуть бути спрямовані як на будівництво нових виробничих об'єктів, так і на придбання інноваційних технологій та патентів. Значна частина інвестиційних ресурсів може використовуватися для створення стратегічних резервів, зокрема у формі запасів сировини чи капітальних вкладень у довгострокові активи. Підприємства також вкладають фінанси у підготовку кадрів, впровадження систем управління якістю та інформаційних технологій. Усе це забезпечує стійкий розвиток підприємства у довгостроковій перспективі.

Фінансові ресурси підприємства спрямовуються також на виконання його фінансових зобов'язань, зокрема на сплату податків, зборів, погашення кредитів і виплату дивідендів. Сплата податків є обов'язковим компонентом витрат підприємства, оскільки вона визначає легальність його діяльності та підтримує соціально-економічну стабільність у регіоні. Обслуговування боргових зобов'язань передбачає своєчасну виплату відсотків за кредитами та погашення основної суми боргу. Виплата дивідендів забезпечує підтримання довіри акціонерів та їхній інтерес у подальшому фінансуванні. Ці зобов'язання є критично важливими для підтримання репутації підприємства на фінансовому ринку.

Окремим напрямком є формування резервних фондів, які створюються для забезпечення фінансової стійкості підприємства у випадку непередбачуваних обставин. Резерви можуть бути використані для покриття ризиків, пов'язаних із коливаннями ринкової кон'юнктури, зменшенням доходів чи підвищенням витрат. Зокрема, резервні фонди можуть бути спрямовані на забезпечення ліквідності в умовах тимчасового браку коштів. Вони також дозволяють підприємству виконувати свої зобов'язання перед контрагентами та працівниками незалежно від зовнішніх чинників.

Формування резервів є ознакою фінансової грамотності та далекоглядності керівництва.

Таблиця 1.2

Узагальнення напрямків використання фінансових ресурсів

Напрямок	Приклади витрат
Виробнича діяльність	Закупівля сировини, оплата праці, витрати на енергію
Інвестиційна діяльність	Будівництво об'єктів, закупівля технологій, підготовка кадрів
Фінансові зобов'язання	Сплата податків, обслуговування кредитів, виплата дивідендів
Резервні фонди	Покриття ризиків, забезпечення ліквідності

Джерело: складене автором

Ще одним напрямком є фінансування маркетингової діяльності, яка охоплює рекламні кампанії, просування продукції та участь у виставках. Маркетинг є ключовим елементом забезпечення продажів, формування бренду та підвищення впізнаваності підприємства на ринку. Для цього підприємство витрачає кошти на дослідження ринку, аналіз конкурентів та визначення попиту. Також фінансові ресурси спрямовуються на розробку рекламних матеріалів, оплату роботи маркетингових агентств і проведення акцій. Інвестиції у маркетинг допомагають підприємству зберігати позиції на ринку та залучати нових клієнтів.

Підприємства також використовують фінансові ресурси для соціальних потреб, зокрема створення комфортних умов праці, страхування працівників та організації корпоративних заходів. Соціальна спрямованість витрат сприяє підвищенню лояльності працівників, зниженню плинності кадрів та підвищенню продуктивності. Крім того, підприємства можуть реалізовувати програми корпоративної соціальної відповідальності, що включають благодійність, екологічні ініціативи та підтримку місцевих громад. Такі витрати не лише покращують імідж підприємства, а й сприяють сталому розвитку регіонів, де воно працює. Усе це підкреслює важливість соціальної складової у фінансовому плануванні.

Фінансові ресурси можуть бути спрямовані на підтримку інноваційної діяльності, яка охоплює розробку нових продуктів, патентування, проведення досліджень і розробок. Інновації відіграють ключову роль у забезпеченні довгострокової конкурентоспроможності підприємства, особливо в умовах стрімкого технологічного прогресу. Хоча витрати на інновації можуть бути значними, вони часто забезпечують високий прибуток у майбутньому.

Додатково, підприємства можуть залучати державну підтримку або інвестиції для реалізації інноваційних проєктів, що сприяє зниженню фінансового навантаження. Таким чином, спрямування фінансових ресурсів на розвиток інновацій є важливим елементом стратегії сталого зростання та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Зрештою, фінансові ресурси спрямовуються на створення стратегічних партнерств, зокрема у вигляді спільних підприємств чи альянсів. Це сприяє зниженню витрат, відкриває доступ до нових ринків і технологій, а також забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства. Участь у партнерствах потребує фінансування для узгодження умов співпраці, організації спільних проєктів та забезпечення їхнього успішного виконання. Такі витрати окупаються завдяки синергетичному ефекту, який отримують усі сторони партнерства. Таким чином, підприємства повинні ретельно планувати використання фінансових ресурсів для забезпечення ефективності та стабільності їхньої діяльності.

Аналіз поняття фінансових ресурсів підприємства, їх сутності та класифікації показав, що фінансові ресурси є основою забезпечення функціонування підприємства. Вони охоплюють сукупність грошових коштів, які використовуються для поточних витрат, інвестиційних проєктів і виконання фінансових зобов'язань. Основними видами фінансових ресурсів виступають власні, залучені та позикові кошти. Власні ресурси характеризуються низьким рівнем ризику, проте є обмеженими за обсягом. Залучені кошти, у свою чергу, збільшують фінансовий потенціал підприємства, але підвищують рівень ризику.

Визначення джерел формування фінансових ресурсів підприємства показало їхню різноманітність і важливість для підтримання стійкості та розвитку. Основними джерелами є власні кошти (прибуток, амортизаційні відрахування, статутний капітал), залучені ресурси (банківські кредити, позики, емісія цінних паперів), державна підтримка та зовнішні інвестиції. Ефективне поєднання цих джерел дозволяє підприємству підтримувати ліквідність, фінансову стабільність та реалізовувати стратегічні цілі. При цьому важливим є врахування витрат на залучення коштів і оцінка ризиків.

Аналіз напрямів використання фінансових ресурсів підприємства показав, що вони спрямовуються на підтримку виробничої, інвестиційної, фінансової, соціальної та маркетингової діяльності. Фінансові ресурси використовуються для покриття операційних витрат, реалізації інвестиційних проєктів, обслуговування боргових зобов'язань, створення резервів і фінансування інновацій. Кожен із цих напрямів відіграє стратегічну роль у забезпеченні конкурентоспроможності, фінансової стійкості та довгострокового розвитку підприємства. Таким чином, ефективне управління фінансовими ресурсами є ключовим фактором успішного функціонування підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА СГВК «ОЛІЙНИКИ»

2.1. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Сільськогосподарський виробничий кооператив «Олійники» (СГВК «Олійники») розташований у селі Олійники Хмельницької області. Основним напрямком діяльності кооперативу є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Цей кооператив утворено шляхом об'єднання фізичних осіб, які займаються сільським господарством, з метою спільного виробництва аграрної продукції за умов обов'язкової трудової участі в процесі виробництва. Вся діяльність СГВК «Олійники» здійснюється відповідно до чинного законодавства України, зокрема норм, які регулюють сільськогосподарську кооперацію та господарську діяльність.

СГВК «Олійники» має статус юридичної особи, володіє самостійним балансом, відкритими рахунками в банківських установах, а також круглою печаткою та штампами із зазначенням повної назви. Кооператив здійснює господарську діяльність від власного імені, керуючись інтересами своїх членів, і функціонує на основі принципів господарського розрахунку та самофінансування.

Сільськогосподарський виробничий кооператив «Олійники» було створено 20 березня 2007 року. Ця дата підтверджена даними з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, де кооператив зареєстрований під ідентифікаційним кодом 34612821. Організація має приватну форму власності.

Основною метою діяльності кооперативу є виробництво аграрної продукції з орієнтацією на ефективне та прибуткове господарювання. Кооператив прагне задовольняти потреби своїх членів, забезпечувати ринок

товарами та сільськогосподарською продукцією, а також реалізувати інші види господарської діяльності.

Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства дає можливість оцінити, наскільки ефективно воно забезпечує свою діяльність необхідними коштами для підтримки поточної роботи та досягнення стратегічних цілей. Основними джерелами фінансування є власні ресурси, серед яких прибуток, амортизаційні відрахування, статутний капітал та резервні фонди. Власні кошти мають перевагу в стабільності й низькому рівні ризику, але їх обсяг обмежений, що може створювати фінансові труднощі в разі великих інвестиційних потреб. Окрім того, ефективність формування власних ресурсів значною мірою залежить від прибутковості підприємства, що вимагає раціонального управління виробничими та операційними процесами.

Залучення фінансових ресурсів, таких як банківські кредити, інвестиції, випуск облігацій чи акцій, дає змогу значно розширити фінансові можливості підприємства. Банківські кредити є найпоширенішим інструментом, але вони створюють фінансове навантаження через необхідність виплати відсотків. Водночас випуск облігацій чи акцій дозволяє отримати довгострокові ресурси, проте пов'язаний із витратами на їхню емісію та ризиком зменшення частки власників у статутному капіталі. Залучення інвестицій також є ефективним, але потребує високої інвестиційної привабливості підприємства, яку забезпечують стабільні фінансові показники та перспективи розвитку.

Особливу роль відіграють державні та грантові ресурси, які можуть бути отримані підприємством у формі субсидій, пільгових кредитів чи підтримки інноваційних проєктів. Такі джерела часто доступні для підприємств, що працюють у стратегічно важливих галузях чи реалізують соціально значущі ініціативи. Однак їхній обсяг залежить від економічної ситуації в країні, наявності державних програм підтримки та здатності підприємства відповідати встановленим умовам. Збалансоване використання власних, залучених та державних фінансових ресурсів є основою фінансової стабільності та довгострокового розвитку підприємства.

Аналіз фінансових ресурсів СГВК «Олійники» буде здійснюватися на основі даних балансу (форма №1) та звіту про фінансові результати (форма №2) за період 2021-2023 років. Як і інші підприємства, СГВК «Олійники» має джерела фінансування, які можна класифікувати на власні та залучені ресурси.

До власних фінансових ресурсів кооперативу відносяться амортизаційні відрахування, статутний капітал, а також дохід і прибуток. Ці ресурси є важливими для забезпечення стабільної роботи підприємства та досягнення його стратегічних цілей.

Таблиця 2.1

**Структура та динаміка власних фінансових ресурсів СГВК
«Олійники»**

Показники	Роки						Відносне відхилення, %	
	2021		2022		2023		2022/ 2021	2023/ 2022
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %		
Амортизаційні відрахування	7003,4	11,87	7709,6	13,23	7883,7	12,66	10,08	2,26
Власний капітал	28919,3	49,01	32222,6	55,29	33404,9	53,65	11,42	3,67
Дохід	18013,1	30,53	15041,5	25,81	19799,1	31,80	-16,50	31,63
Прибуток	5071,1	8,59	3303,2	5,67	1182,3	1,90	-34,86	-64,21
РАЗОМ	59006,9	100	58276,9	100	62270	100		

Джерело: розраховано за даними звітності (Додатки А, Б)

Отже, найбільшу питому вагу мають власний капітал та дохід підприємства, проте дохід мав зниження за останні роки внаслідок бойових дій, тому підприємство СДВГ «Олійники» має приділити увагу виваженому розподілу наявних фінансових ресурсів.

Аналогічним чином дослідимо структуру та динаміку залучених фінансових ресурсів (Табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Структура та динаміка залучених фінансових ресурсів СГВК
«Олійники»**

Показники	Роки						Відносне відхилення, %	
	2021		2022		2023		2022/ 2021	2023/ 2022
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %		
Короткострокові кредити банків	3082	46,07	2000	36,94	1430	37,46	-35,11	-28,50
Кредиторська заборгованість	3607,2	53,93	3413,8	63,06	2387,1	62,54	-5,36	-30,07
РАЗОМ	6689,2	100	5413,8	100	3817,1	100		

Джерело: розраховано за даними звітності (Додатки А, Б)

Отже, кредиторська заборгованість складає більшу частину залучених ресурсів, проте динаміка обох джерел є від'ємною, що означає, що підприємство намагається перекласти основну частину витрат на власні ресурси, що є хорошим показником.

2.2. Структура та динаміка формування фінансових ресурсів підприємства СГВК «Олійники» у сучасних умовах

Фінансова стабільність підприємства є вирішальним фактором для його ефективності та успіху. Вона значною мірою залежить від правильного інвестування фінансових ресурсів у різні активи. Для коректної оцінки фінансового стану підприємства важливо детально аналізувати склад та структуру оборотних і необоротних активів, а також виявляти чинники, що впливають на їх зміни. Аналіз активів є критичним елементом для будь-якого бізнесу, незалежно від форми власності чи ринкових умов. Це зумовлено тим, що ефективне використання активів не лише збільшує економічну вигоду, а й забезпечує сталий фінансовий стан підприємства [5].

На основі даних фінансової звітності за період 2021-2023 рр., в таблиці 2.3 проведено аналіз майна СГВК «Олійники» [25, 33].

Таблиця 2.3

Аналіз майна СГВК «Олійники»

Показники	Роки						Відносне відхилення, %	
	2021		2022		2023		2022/ 2021	2023/ 2022
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %		
Необоротні активи	9422,3	28,97	9289,5	26,07	10024,0	28,01	-1,41	7,91
Оборотні активи	23104,2	71,03	26346,9	73,93	25768,0	71,99	14,04	-2,20
Майно разом	32526,5	100	35636,4	100	35792,0	100	9,56	0,44

Аналіз даних, наведених у таблиці 2.3, дозволяє зробити висновок про стійку тенденцію до зростання загальних активів компанії. У 2022 році їх вартість склала 35 636,4 тис. грн, що на 9,56% більше порівняно з попереднім роком. У 2023 році активи продовжили зростати, збільшившись на 0,44%, і досягли 35 792,0 тис. грн. Варто зазначити, що найбільшу частку в структурі активів як у 2022, так і в 2023 роках склали оборотні активи, що становили 73,93% і 71,99% відповідно. Це вказує на гнучкість структури активів компанії, що сприяє швидшому обігу ресурсів.

Після ретельного вивчення структури власності СГВК «Олійники» варто додатково вивчити та оцінити склад кожної окремої частини активів. Необоротні активи охоплюють різні категорії, включаючи нематеріальні активи, незавершені будівельні проекти, основні засоби та відстрочені податкові активи, як зазначено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз складу та структури необоротних активів СГВК

«Олійники»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відносне відхилення %	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	2022/ 2021	2023/ 2022
Основні засоби	7921,9	84,08	7817,6	84,15	8182,5	81,63	-1,32	4,67

Продовження таблиці 2.4.

Довгострокові біологічні активи	1500,4	15,92	1472,9	15,85	1841,5	18,37	-1,83	25,03
Необоротні активи, всього	9422,3	100	9290,5	100	10024	100	-1,40	7,90

З проведеного аналізу можна стверджувати, що у 2022 році сума необоротних активів становила 9290,5 тис. грн., що на 1,4% менше ніж у 2021, проте у 2023 їх сума збільшилась на 7,9% і становила 10024,0 тис. грн., що є досить негативним явищем для підприємства.

Структура необоротних активів наведена на рис. 2.1.

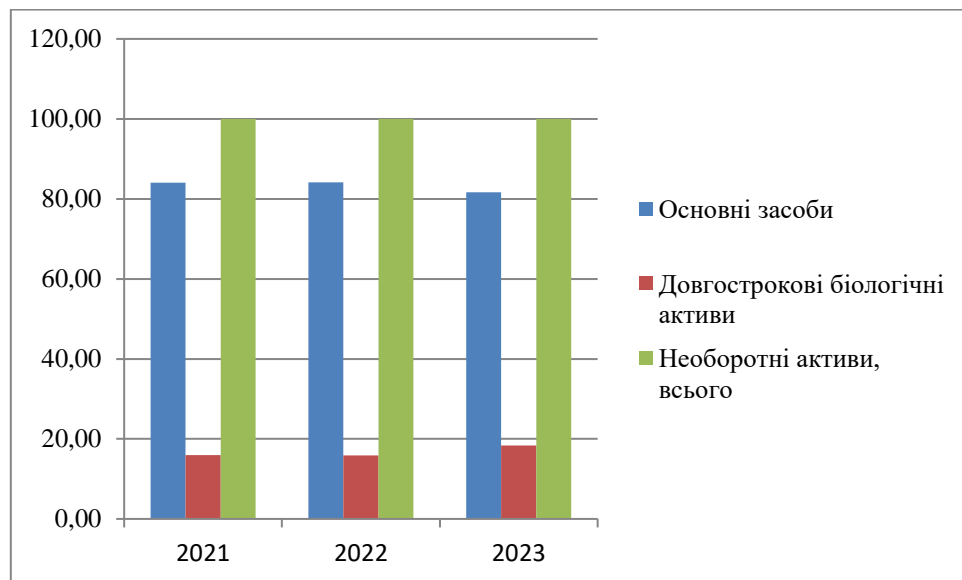


Рис. 2.1 Структура необоротних активів протягом 2021-2023 рр.

Для більш ретельного обстеження важливо враховувати склад і організацію оборотних активів всередині компанії. Ці поточні активи охоплюють цілий ряд різних елементів, таких як запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, дебіторська заборгованість та інші активи, які, як очікується, будуть продані в рамках операційного циклу компанії (див. таблицю 2.5 для отримання додаткової інформації). Глибше вивчаючи склад і структуру цих оборотних активів, можна отримати більш повне розуміння фінансового стану та операційної ефективності компанії.

Таблиця 2.5

Аналіз складу та структури оборотних активів СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відносне відхилення %	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	2022/ 2021	2023/ 2022
Запаси	10667,60	46,17	14310,6	54,32	16144,6	62,65	34,15	12,82
Поточні біологічні активи	5879,70	25,45	5001,7	18,98	4114,7	15,97	-14,93	-17,73
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	5508,00	23,84	4843,3	18,38	3819,4	14,82	-12,07	-21,14
Дебіторська заборгованість за розрахунками	1033,00	4,47	1596	6,06	1614,3	6,26	54,50	1,15
Грошові кошти та їх еквіваленти	15,90	0,07	595,3	2,26	75	0,29	3644,03	-87,40
Оборотні активи, всього	23104,20	100	26346,9	100	25768	100	14,04	-2,20

Аналіз даних таблиці показує зміни в структурі оборотних активів підприємства за період з 2021 по 2023 роки. Загальний обсяг оборотних активів зріс на 14,04% у 2022 році порівняно з 2021 роком, проте у 2023 році спостерігалось незначне зниження на 2,20% у порівнянні з попереднім роком.

Найбільшу частку в структурі оборотних активів протягом аналізованого періоду займали запаси, які демонстрували стабільний тренд зростання. У 2022 році їх відносний приріст становив 34,15%, а в 2023 році — 12,82%. Частка запасів у загальній структурі оборотних активів збільшилася з 46,17% у 2021 році до 62,65% у 2023 році. Це свідчить про зміну стратегії підприємства, орієнтуючись на збільшення інвестицій у запаси та коригування підходів до формування оборотного капіталу.

Водночас спостерігаються значні зміни у динаміці поточних біологічних активів та дебіторської заборгованості. Поточні біологічні активи зменшилися на 14,93% у 2022 році та на 17,73% у 2023 році, що вказує на скорочення інвестицій у цю статтю активів. Така тенденція може свідчити про зміну стратегічних пріоритетів підприємства або оптимізацію відповідних статей

активів для ефективнішого використання ресурсів. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги також зазнала значного зниження: у 2022 році вона зменшилася на 12,07%, а у 2023 році — на 21,14%. Водночас дебіторська заборгованість за розрахунками зросла на 54,50% у 2022 році та залишилася майже незмінною у 2023 році, збільшившись лише на 1,15%. Це свідчить про перегляд політики розрахунків підприємства, зокрема зосередження на розширенні кредитних умов для контрагентів.

Грошові кошти та їх еквіваленти показали значні коливання: у 2022 році їх обсяг зріс на 3644,03%, проте в 2023 році відбулося суттєве зменшення на 87,40%. Така динаміка вказує на те, що у 2022 році підприємство мало високі залишки грошових коштів, ймовірно, через тимчасове зниження потреби в капіталовкладеннях, а в 2023 році ці ресурси були спрямовані на інші статті активів.

Загальна стабільність обсягу оборотних активів поряд зі змінами в їхній структурі свідчить про адаптацію підприємства до ринкових умов та зміну фінансових стратегій управління активами.

Розглянемо структуру оборотних активів на рис. 2.2.

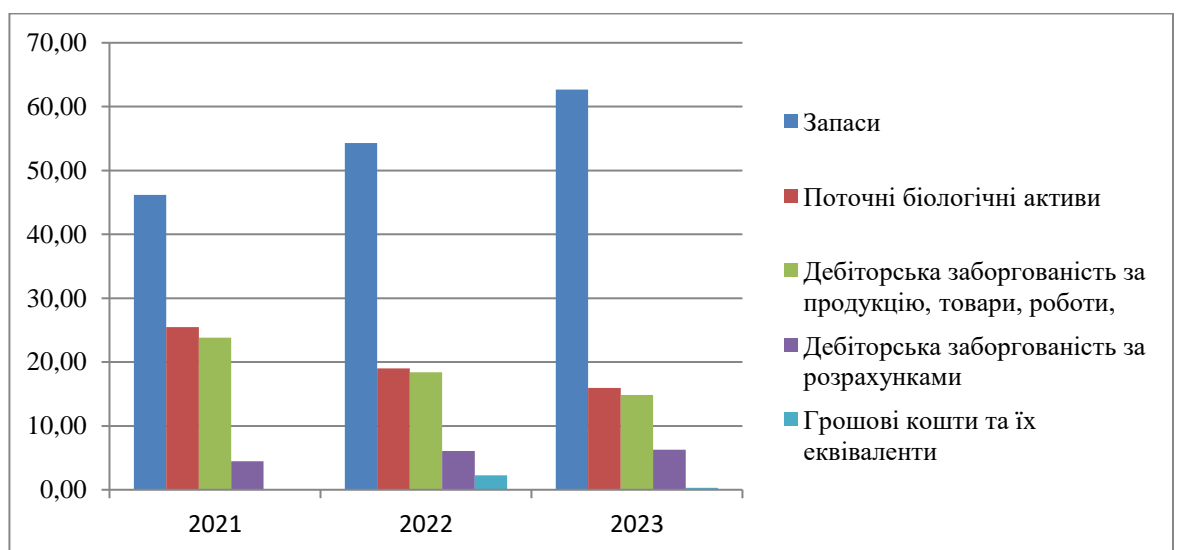


Рис. 2.2 Структура оборотних активів підприємства протягом 2021-2023 рр.

Вивчення того, як капітал формується та ефективно використовується, відіграє вирішальну роль у фінансовому аналізі сьогодні. Це пояснюється тим, що капітал є основним засобом фінансування діяльності компанії. Що стосується СГВК «Олійники», їх капітал поділяється на дві категорії, а саме власний капітал і позиковий капітал (як показано в Таблиці 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз джерел формування капіталу СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відносне відхилення,%	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	2022/2021	2023/2022
Власний капітал	28919,3	88,91	32222,6	90,42	33404,9	93,33	11,42	3,67
Залучений капітал	3607,2	11,09	3413,8	9,58	2387,1	6,67	-5,36	-30,07
Капітал разом	32526,5	100,00	35636,4	100,00	35792	100,00	9,56	0,44

Аналіз таблиці демонструє динаміку структури капіталу підприємства за період з 2021 по 2023 рік. Загальний обсяг капіталу підприємства зріс на 9,56% у 2022 році порівняно з 2021 роком, а у 2023 році залишався майже незмінним, збільшившись на 0,44% відносно попереднього року. Власний капітал становив значну частку у структурі капіталу протягом усіх трьох років, зростаючи на 11,42% у 2022 році та ще на 3,67% у 2023 році. Частка власного капіталу у загальному капіталі також збільшилася з 88,91% у 2021 році до 93,33% у 2023 році, що свідчить про зміцнення фінансової автономії підприємства.

Натомість залучений капітал демонструє тенденцію до скорочення: у 2022 році він знизився на 5,36%, а у 2023 році — на 30,07% порівняно з попереднім роком. Частка залученого капіталу у загальній структурі капіталу зменшилася з 11,09% у 2021 році до 6,67% у 2023 році, що вказує на зменшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування. Така

тенденція свідчить про консервативну фінансову стратегію, орієнтовану на зменшення боргових зобов'язань та опору на власні кошти.

В цілому, зростання власного капіталу і скорочення обсягу залученого капіталу є позитивними ознаками, що свідчать про посилення фінансової стійкості підприємства. Зміни в структурі капіталу відображають прагнення підприємства до самофінансування та мінімізації ризиків, пов'язаних з використанням позикових ресурсів. Такий підхід сприяє не лише підвищенню довгострокової стабільності, але й зміцненню фінансової незалежності та гнучкості в управлінні капіталом.

Для більш наглядної характеристики структури капіталу підприємства ми зобразили на діаграмі (рис. 2.3).

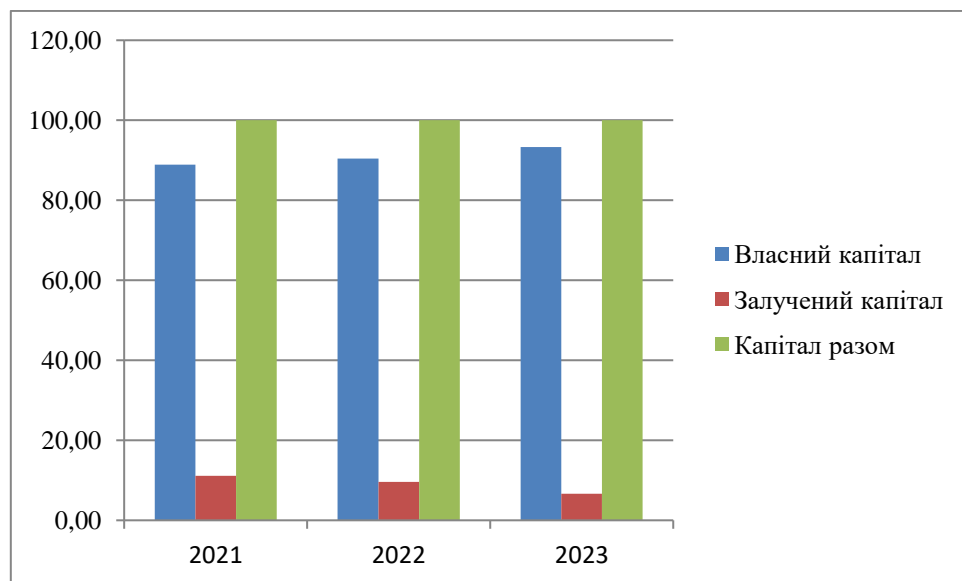


Рис. 2.3 Структура капіталу підприємства протягом 2021-2023 рр.

Комплексна перевірка власного капіталу СГВК «Олійники» передбачає вивчення його складу та організаційної структури. Розбираючи склад, структуру та еволюцію власного капіталу, аналітики можуть оцінити фінансову міцність компанії та сформулювати широку перспективу її майбутнього фінансового стану. Власний капітал — це частина активів, що

фінансується за рахунок ресурсів компанії та її акціонерів. Він є основою для створення бізнесу та показником його стабільності й поточної діяльності [28].

До складу власного капіталу СГВК «Олійники» входять зареєстрований капітал, додатковий капітал та нерозподілений прибуток (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз складу та структури власного капіталу СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відносне відхилення, %	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	2022/2021	2023/2022
Додатковий капітал	35501	2,70	31141	2,21	31141	2,37	87,72	100,00
Нерозподілений прибуток	1190841	90,60	1289105	91,53	1197087	90,94	108,25	92,86
Власний капітал, всього	1314453	100	1408357	100	1316339	100	107,14	93,47

Проведений аналіз показав, що підприємство зіткнулося зі зменшенням власного капіталу. У 2022 році його обсяг становив 1 408,35 тис. грн, що на 7,14% більше, ніж у 2021 році. Однак у 2023 році відбулося зниження власного капіталу на 6,53% порівняно з попереднім роком, і його загальна сума зменшилася до 1 316,33 тис. грн. Це свідчить про зменшення здатності підприємства фінансувати свої активи за рахунок власних коштів, що є негативним сигналом, оскільки послаблює фінансову стабільність і підвищує залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Основною причиною зменшення вартості власного капіталу є скорочення нерозподіленого прибутку. У 2022 році накопичений нерозподілений прибуток становив 1 289,10 тис. грн, що відображає зростання на 8,25% порівняно з попереднім роком. Однак у 2023 році нерозподілений прибуток різко знизився до 1 197,08 тис. грн, що є значним падінням на 7,14% порівняно з попереднім роком.

У структурі власного капіталу більше ніж 90% складає нерозподілений прибуток, що свідчить про ефективність діяльності компанії та наявність достатніх внутрішніх ресурсів для розширення виробництва. Однак приплив

додаткового капіталу демонструє тенденцію до зниження. У 2022 році він зменшився на 12,28% порівняно з попереднім роком, досягнувши 31,14 тис. грн. У 2023 році цей показник залишився на рівні 31,14 тис. грн, що може свідчити про обмежені можливості залучення нового капіталу.

Аналіз формування та використання залучених коштів дає змогу визначити основні напрями їх розміщення, оцінити залежність підприємства від кредиторів, а також ефективність використання залучених фінансових ресурсів. Це дозволяє підтримувати необхідний рівень ліквідності та платоспроможності, що є критично важливим для стабільної діяльності підприємства [43].

Залучений капітал СГВК «Олійники» складається з довгострокових зобов'язань, поточних зобов'язань за розрахунками, поточних забезпечень та інших поточних зобов'язань (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз складу та структури позикового капіталу СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відносне відхилення,%	
	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	тис. грн.	ПВ, %	2022/2021	2023/2022
Залучений капітал, всього	597843	100	629172	100	999076	100	105,24	158,79
Довгострокові зобов'язання	44021	7,36	342157	54,38	411487	41,19	777,26	120,26
Поточні зобов'язання за розрахунками	231820	38,78	269322	42,81	524033	52,45	116,18	194,57
Поточні забезпечення	15247	2,55	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	306755	51,31	17693	2,81	63556	6,36	5,77	359,22

Проведений аналіз складу позикового капіталу дозволяє зробити висновок, що у 2022 та 2023 роках залучений капітал зріс на 5,24% та 58,79% відповідно порівняно з попередніми роками.

Протягом 2021 та 2023 років найбільшу частку в структурі залученого

капіталу займали поточні зобов'язання, що становили 38,78% у 2021 році та 52,45% у 2023 році. Це є негативним чинником, оскільки підвищує ризик втрати фінансової стабільності та може спричинити погіршення структури балансу підприємства. У 2022 році залучений капітал зріс на 16,18%, досягнувши 269,32 тис. грн, а в 2023 році його обсяг збільшився до 524,03 тис. грн, що на 94,57% більше порівняно з попереднім роком. Це свідчить про суттєве збільшення залучених коштів, використаних для покриття поточних потреб і розвитку підприємства.

Довгострокові зобов'язання у 2022 році значно зросли порівняно з 2021 роком і склали 342,15 тис. грн. Збільшення суми довгострокових зобов'язань є негативним фактором, оскільки це знижує фінансову стабільність підприємства та ускладнює своєчасне погашення зобов'язань. Частка довгострокових зобов'язань у 2022 році становила 54,38%, що також є негативним сигналом для підприємства.

Відповідно до проведених розрахунків на рисунку 2.7 зображено структуру позикового капіталу СГВК «Олійники».

Отже, проведений аналіз показав, що капітал СГВК «Олійники» в основному формується за рахунок власних коштів, що є позитивним фактором. Це свідчить про вдосконалення виробничих процесів та забезпечення безперебійної роботи підприємства, а також ефективний розподіл прибутку. Переважання частки власного капіталу над залученими ресурсами є важливим показником, оскільки власний капітал гарантує фінансову стійкість підприємства, забезпечує його здатність покривати непередбачувані збитки та мінімізує залежність від зовнішнього фінансування.

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

На основі фінансової звітності за період 2021-2023 років у таблиці 2.8 проведено аналіз ліквідності балансу СГВК «Олійники». Цей аналіз дає можливість оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання, використовуючи наявні оборотні активи, а також виявити тенденції змін у фінансовій стійкості протягом досліджуваного періоду [3, 4, 39].

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності балансу СГВК «Олійники»

Актив	2021	2022	2023	Пасив	2021	2022	2023	Платіжний надлишок або нестача (+,-)		
								2021	2022	2023
A1	8,1	5,3	1,5	П1	553,8	287,0	587,6	-545,7	-281,7	-586,1
A2	723,6	839,4	841,0	П2	0	0	0	+723,6	+839,4	+841
A3	211,4	243,8	464,8	П3	44,0	342,2	411,5	+167,4	-98,4	+53,3
A4	969,2	949,0	1008,1	П4	1314,5	1408,3	1316,3	-345,3	-459,3	-308,2
Баланс	1912,3	2037,5	2315,4	Баланс	1912,3	2037,5	2315,4	-	-	-

Отже, проведений аналіз свідчить, що баланс СГВК «Олійники» не є абсолютно ліквідним, оскільки протягом аналізованого періоду не виконувалися умови $A1 \geq P1$ та $A3 \geq P3$. У 2021-2023 роках сума поточних зобов'язань значно перевищувала найбільш ліквідні активи, що вказує на неплатоспроможність підприємства на момент складання балансу. Така ситуація потребує впровадження заходів для покращення структури активів і зобов'язань з метою забезпечення фінансової стійкості та ліквідності.

Також протягом 2022 року відбувається невиконання умови $A3 \geq P3$, тобто довгострокові зобов'язання перевищують низьколіквідні активи.

Аналіз коефіцієнтів ліквідності СГВК «Олійники» наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз коефіцієнтів ліквідності СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Вихідні дані, тис. грн.							
1. Поточні зобов'язання	553822	287015	587589	-266807	300574	51,82	204,72
2. Грошові кошти	8111	5305	1471	-2806	-3834	65,41	27,73
3. Дебіторська заборгованість	715766	830048	833280	114282	3232	115,97	100,39
4. Оборотні активи	943062	1088498	1307267	145436	218769	115,42	120,10
5. Необоротні активи	969234	949031	1008148	-20213	59117	97,92	106,23
6. Активи	1912296	2037529	2315415	125233	277886	106,55	113,64
7. Кредиторська заборгованість	231820	269269	524033	37449	254764	116,15	194,61
Коефіцієнти							
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,02	0,003	0,01	-0,02	200,00	15,00
2. Коефіцієнт термінової ліквідності	1,32	2,94	1,43	1,62	-1,51	222,73	48,64
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	1,70	3,79	2,22	2,09	-1,57	222,94	58,58
4. Коефіцієнт співвідношення ДЗ і КЗ	0,32	0,32	0,63	0,00	0,31	100,00	196,88
5. Коефіцієнт мобільності активів	0,49	0,53	0,56	0,04	0,03	108,16	105,66
6. Коефіцієнт співвідношення активів	0,97	1,15	1,30	0,18	0,15	118,56	113,04

Аналізуючи таблицю, можна зробити висновок, що у 2021 році на кожну гривню поточних зобов'язань припадала лише 0,01 гривні готівки та її еквівалентів. Це відображається в низькому значенні коефіцієнта абсолютної

ліквідності, що вказує на критично низький рівень забезпеченості підприємства найбільш ліквідними активами для покриття своїх короткострокових зобов'язань. Цей надзвичайно низький коефіцієнт свідчить про те, що компанія зіткнеться з труднощами в своєчасному розрахунку за своїми боргами, особливо якщо крайній термін платежу наближається. У 2022 році цей коефіцієнт збільшиться до 0,02, а в 2023 році він знизиться ще більше до 0,003. Ці значення переконливо вказують на те, що компанії буде важко своєчасно виконати свої боргові зобов'язання, насамперед через зменшення її найбільш доступних активів, а саме грошових коштів.

Крім того, важливо підкреслити, що коефіцієнт короткострокової ліквідності компанії демонструє сприятливу динаміку в 2021, 2022 та 2023 роках. Цей коефіцієнт вказує на те, що на кожну одиницю поточних зобов'язань компанія має 1,32 гривні доступних оборотних активів. у 2021 році, у 2022 році – 2,94 грн., у 2023 році – 1,43 грн. Ці цифри є чітким доказом того, що компанія має можливість виконати свої негайні фінансові зобов'язання, використовуючи наявні грошові кошти та очікувану дебіторську заборгованість.

Щодо коефіцієнта загальної ліквідності, то лише у 2021 році даний показник є меншим за оптимальне значення (2-2,5), що є негативним явищем. Проте у 2022-2023 рр. значення даного коефіцієнта збільшилось і це значить, що оборотні активи значною мірою покривають поточні зобов'язання.

Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей показує, що станом на кінець 2021-2022 рр. на 1 грн. дебіторської заборгованості припадає 0,32 грн. кредиторської, а протягом 2023 року – 0,63 грн.

Коефіцієнт мобільності активів у 2022 році збільшився на 8,16% порівняно з 2021, а у 2023 – на 5,66%. Це пов'язано зі збільшенням вартості оборотних активів. Таке зростання свідчить про підвищення ліквідності активів і розцінюється позитивно. Значення коефіцієнта співвідношення активів у 2022 році збільшилось на 18,56% порівняно з 2021, а у 2023 – на

13,04%, що відповідає нормативному (>1), це пояснюється перевищенням частки оборотних активів над необоротними.

У результаті перевірка ліквідності показала, що фінансовий стан СГВК «Олійники» є не зовсім ліквідним, а питомі коефіцієнти ліквідності дещо нижчі нормативних порогів. Це свідчить про те, що фінансова стабільність компанії під загрозою, що потенційно може призвести до підвищеної ймовірності банкрутства в найближчі роки.

Для детальної оцінки платоспроможності та ліквідності СГВК «Олійники» важливо також вивчити показники фінансової стійкості компанії. Аналіз фінансової стабільності допомагає оцінити здатність компанії протистояти несприятливим факторам, які можуть вплинути на її фінансове здоров'я. Проведення цього аналізу має вирішальне значення для отримання повного розуміння фінансового благополуччя компанії.

Оцінка фінансового стану підприємства значною мірою залежить від різних факторів, серед яких найважливішим показником є фінансова стійкість. На цей важливий показник впливають кілька елементів, зокрема переважаючий рівень інфляції, частка коштів, отриманих із внутрішніх і зовнішніх джерел, стратегія підприємства щодо управління грошовими потоками, політика амортизації, яку використовує організація, та ефективне управління фінансовими ресурсами [21].

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості СГВК «Олійники» наведено в таблиці 2.10.

Аналізуючи таблицю 2.10, можна зробити такі висновки:

Коефіцієнт автономності перевищує нормативне значення 0,5, що вказує на фінансову незалежність підприємства. У 2022 році цей коефіцієнт залишився на рівні 0,69, що відповідає попередньому року. Проте у 2023 році відбулося зниження на 17,39%, що може свідчити про збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.10

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Вихідні дані, тис. грн.							
1. Власний капітал	1314453	1408357	1316339	93904	-92018	107,14	93,47
2. Майно	1912296	2037529	2315415	125233	277886	106,55	113,64
3. Позиковий капітал	597843	629172	999436	31329	370264	105,24	158,85
4. Оборотні активи	943062	1088498	1307267	145436	218769	115,42	120,10
5. Основні засоби	793328	832107	813810	38779	-18297	104,89	97,80
Коефіцієнти							
1. Коефіцієнт автономії	0,69	0,69	0,57	0,00	-0,12	100,00	82,61
2. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,31	0,31	0,43	0,00	0,12	100,00	138,71
3. Коефіцієнт фінансування	2,20	2,24	1,32	0,04	-0,92	101,82	58,93
4. Коефіцієнт фінансової стабільності	0,71	0,86	0,75	0,15	-0,11	121,13	87,21
5. Коефіцієнт маневреності	0,26	0,33	0,23	0,07	-0,10	126,92	69,70
6. Коефіцієнт інвестування	1,36	1,48	1,31	0,12	-0,17	108,82	88,51

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу залишався нижчим за нормативне значення 0,5. У 2022 році цей показник не змінився, але у 2023 році зріс на 38,71%, що вказує на більшу залежність від позикового капіталу, хоча частка власних коштів все ще залишається значною.

Коефіцієнт фінансування показує тенденцію до зниження. У 2022 році він зріс на 1,82% порівняно з 2021 роком, але у 2023 році знизився на 41,07%. Незважаючи на те, що його значення перевищує оптимальний рівень 1,0, таке значне зменшення може вказувати на послаблення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт фінансової стабільності демонстрував позитивну динаміку у 2022 році, збільшившись на 21,13%, але у 2023 році знизився на 12,79%, що вказує на зменшення частки стабільних джерел фінансування в структурі капіталу.

Коефіцієнт маневреності зріс на 26,92% у 2022 році, але у 2023 році знизився на 30,30% і залишився нижчим за нормативне значення (менше ніж 0,5). Це є негативним фактором, оскільки вказує на обмежену гнучкість використання власного капіталу.

Коефіцієнт інвестування у 2022 році склав 1,48, що на 8,82% більше порівняно з 2021 роком, але у 2023 році він знизився на 11,49%, досягнувши значення 1,31.

Загалом, більшість показників фінансової стійкості перебувають у межах норми, що свідчить про здатність підприємства адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та підтримувати незалежність від зовнішнього фінансування. Однак зниження окремих коефіцієнтів потребує уваги та вжиття заходів для посилення фінансової стабільності та покращення гнучкості управління капіталом.

Додаткові деталі щодо аналізу показників ділової активності СГВК «Олійники» наведені в таблиці 2.11.

Аналізуючи дані, наведені в таблиці 2.11, можна зробити висновок, що компанія зазнала зниження оборотності капіталу на 5,97% у 2022 році порівняно з попереднім роком. Ця тенденція збереглася й у 2023 році, коли спостерігалось подальше зниження на 9,52%. Натомість коефіцієнт оборотності власного капіталу знизився на 6,15% у 2022 році, але в 2023 році зріс на 9,29%. Підвищення цього коефіцієнта свідчить про зростання продажів, тоді як зниження вказує на недостатню активність у використанні власних коштів.

Коефіцієнт оборотності запасів знизився на 12,88% у 2022 році, а у 2023 році це падіння поглибилося до 46,26%, що вказує на неефективне використання ресурсів компанії. Оборотність дебіторської заборгованості зменшилась на 13,41% у 2022 році, що свідчить про збільшення обсягу наданих кредитів. Водночас у 2023 році спостерігався незначний ріст на 1,94% порівняно з попереднім роком.

Таблиця 2.11

Аналіз показників ділової активності СГВК «Олійники»

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Вихідні дані, тис. грн.							
1. Виручка від реалізації	2560385	2572657	2635805	12272	63148	100,48	102,45
2. Капітал	1912296	2037529	2315415	125233	277886	106,55	113,64
3. Власний капітал	1314453	1408357	1316339	93904	-92018	107,14	93,47
4. Запаси	211401	243764	464837	32363	221073	115,31	190,69
5. Дебіторська заборгованість	715766	830048	833280	114282	3232	115,97	100,39
6. Кредиторська заборгованість	231820	269269	524033	37449	254764	116,15	194,61
Коефіцієнти							
1. Коефіцієнт оборотності капіталу	1,34	1,26	1,14	-0,08	-0,12	94,03	90,48
2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,95	1,83	2,00	-0,12	0,17	93,85	109,29
3. Коефіцієнт оборотності запасів	12,11	10,55	5,67	-1,56	-4,88	87,12	53,74
4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,58	3,10	3,16	-0,48	0,06	86,59	101,94
5. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	11,04	9,55	5,03	-1,49	-4,52	86,50	52,67

Оборотність кредиторської заборгованості зменшилась на 13,50% у 2022 році і продовжила зниження на 47,33% у 2023 році. Це вказує на уповільнення темпів погашення заборгованості та збільшення схильності підприємства до придбання продукції в кредит. Перевищення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості над дебіторською може свідчити про зростання комерційного кредитування, що є потенційно згубним для підприємства явищем.

Аналіз показників рентабельності СГВК «Олійники» за період 2021-2023 років представлено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз показників рентабельності СТБК «Олійники»

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення			
				абсолютне, тис. грн.		відносне, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Вихідні дані, тис. грн.							
1. Виручка від реалізації	2560385	2572657	2635805	12272	63148	100,48	102,45
2. Чистий прибуток	70444	91227	(122567)	20783	-213794	129,50	-134,35
3. Власний капітал	1314453	1408357	1316339	93904	-92018	107,14	93,47
4. Витрати	2507348	2507926	2766821	578	258895	100,02	110,32
5. Активи	1912296	2037529	2315415	125233	277886	106,55	113,64
Рентабельність, %							
1. Рентабельність продукції	2,75	3,55	(4,65)	0,80	-8,20	-	-
2. Рентабельність власного капіталу	5,36	6,48	(9,31)	1,12	-15,79	-	-
3. Рентабельність витрат	2,81	3,64	(4,43)	0,83	-8,07	-	-
4. Рентабельність активів	3,68	4,48	(5,29)	0,80	-9,77	-	-

Аналізуючи представлену таблицю, можна зробити висновок, що всі показники рентабельності у 2023 році демонструють зниження. Основною причиною цього є збиток у розмірі 122,56 тис. грн, понесений підприємством. Це свідчить про суттєве погіршення ефективності використання коштів, інвестованих у майно, що вимагає вжиття коригувальних заходів для покращення фінансових результатів і оптимізації управління ресурсами.

У 2022 році порівняно з 2021 роком спостерігалось зростання ключових показників рентабельності: рентабельність продукції збільшилася на 0,80%, рентабельність власного капіталу — на 1,12%, рентабельність витрат — на 0,83%, а рентабельність активів — на 0,8%. Це свідчить про ефективне використання власного капіталу, підвищення попиту на продукцію та покращення загальних результатів підприємства.

Вплив різних окремих факторів на показник ефективності можна оцінити за допомогою факторного аналізу, методу, тісно пов'язаного з визначенням сфер потенційного вдосконалення в бізнесі. Щоб краще

зрозуміти цю концепцію, давайте розглянемо, як факторний аналіз можна застосувати для аналізу показників ліквідності компанії, як показано в таблиці 2.13.

Оскільки коефіцієнт загальної ліквідності обчислюється як співвідношення оборотних активів до поточних зобов'язань, факторна модель цього показника може бути представлена у вигляді:

$$\text{Оборотні активи} = \text{Коефіцієнт загальної ліквідності} \times \text{Поточні зобов'язання.}$$

Ця модель дозволяє визначити взаємозв'язок між рівнем ліквідності, обсягом оборотних активів і поточними зобов'язаннями підприємства.

Таблиця 2.13

Дані для проведення факторного аналізу

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
Оборотні активи, тис грн	943,062	1088,498	145,436	115,42
Поточні зобов'язання та забезпечення, тис грн	553,822	287,015	-266,807	51,82
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,702825	3,792478	2,089653	222,72

Виконаємо факторний аналіз за допомогою методу ланцюгових підстановок (табл. 2.14). Цей метод є одним із найбільш поширених і дозволяє оцінити вплив окремих факторів на зміну результативного показника. Аналіз проводиться шляхом поступової заміни базових значень кожного показника у факторній моделі на фактичні дані звітного періоду.

Таблиця 2.14

Факторний аналіз методом ланцюгових підстановок

Номер підстановки та назва фактора	Фактори, які впливають на показник		Добуток факторів, тис грн	Величина впливу фактора, тис грн
	1-й	2-й		
Нульова підстановка	1,702825	553,822	943,062	-
Перша підстановка, коефіцієнт загальної ліквідності	3,792478	553,822	2100,358	1157,296
Друга підстановка, поточні зобов'язання та забезпечення	3,792478	287,015	1088,498	-1011,860
Загальний вплив факторів	-	-	-	145,436

Проведемо факторний аналіз методом абсолютних різниць, що є спрощеним на відміну від методу ланцюгових підстановок:

1. Вплив коефіцієнта загальної ліквідності: $(2,089653) * 553,822 = 1157,296$

2. Вплив поточних зобов'язань та забезпечень: $3,792478 * (-266,807) = -1011,860$

Отже, проведений факторний аналіз показав, що збільшення коефіцієнта загальної ліквідності на 2,09 сприяло підвищенню вартості оборотних активів на 1 157,296 тис. грн. У той же час, зменшення поточних зобов'язань та забезпечень на 266,807 тис. грн призвело до зниження вартості оборотних активів на 1 011,860 тис. грн. Загальний вплив всіх факторів в результаті призвів до збільшення оборотних активів на 145,436 тис. грн.

Розглянемо застосування факторного аналізу на прикладі показників ділової активності підприємства (табл. 2.15).

Факторна модель для розрахунку чистого доходу від продажу продукції ґрунтується на коефіцієнті оборотності власного капіталу, що обчислюється як відношення чистого прибутку до власного капіталу підприємства. Тобто, чистий прибуток можна визначити, помноживши коефіцієнт оборотності власного капіталу на розмір власного капіталу.

Таблиця 2.15

Дані для проведення факторного аналізу

Показник	2021	2022	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
Чистий дохід від реалізації продукції, тис грн	2560,385	2572,657	12,272	100,48
Власний капітал, тис грн	1314,453	1408,357	93,904	107,14
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,947871	1,826708	-0,121163	93,78

Проведемо факторний аналіз методом ланцюгових підстановок (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Факторний аналіз методом ланцюгових підстановок

Номер підстановки та назва фактора	Фактори, які впливають на показник		Добуток факторів, тис грн	Величина впливу фактора, тис грн
	1-й	2-й		
Нульова підстановка	1,947871	1314,453	2560,385	-
Перша підстановка, коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,826708	1314,453	2401,122	-159,263
Друга підстановка, власний капітал	1,826708	1408,357	2572,657	171,535
Загальний вплив факторів	-	-	-	12,272

Проведемо факторний аналіз методом абсолютних різниць:

1. Вплив коефіцієнта оборотності власного капіталу: $(- 0,121163)*$

1314,453 =

-159,263

2. Вплив власного капіталу: $1,826708*(93,904) = 171,535$

За результатами факторного аналізу виявлено, що зниження коефіцієнта оборотності власного капіталу на 0,12 значно вплинуло на чистий дохід від реалізації продукції, що призвело до його зменшення на 159,263 тис. грн. Однак, якщо підприємство збільшить власний капітал на 93,904 тис. грн, очікується зростання чистого доходу від реалізації на 171,535 тис. грн. Загальний вплив усіх факторів спричинив незначне збільшення чистого доходу від реалізації на 12,272 тис. грн.

Прогнозний аналіз відіграє важливу роль у оцінці фінансового стану підприємства. Його основною метою є виявлення потенційних змін у господарській діяльності, які можуть позитивно чи негативно вплинути на фінансову стабільність підприємства. Таким чином, прогнозний аналіз доцільно проводити за розділами активу та пасиву балансу. Ці конкретні показники забезпечують точну оцінку коштів, доступних підприємству (як показано в таблиці 2.17) [16].

Таблиця 2.17

Прогнозний аналіз активу балансу СГВК «Олійники»

Показники	2021	2022	2023	Середнє значення	Відхилення відносно,%			Прогноз на 2023 рік
					2022/2021	2023/2022	Середнє значення	
Валюта балансу, тис грн	1912,30	2037,53	2315,42	2088,42	106,55	113,64	110,10	2299,35
Необоротні активи, тис грн	969,23	949,03	1008,15	975,47	97,92	106,23	102,07	995,66
Оборотні активи, тис грн	943,06	1088,50	1307,27	1112,94	115,42	120,10	117,76	1310,60

Відповідно до даних таблиці 2.17, можна зробити висновок, що у 2023 році валюта балансу складе 2 299,35 тис. грн, що на 0,70% менше порівняно з 2022 роком. Необоротні активи становитимуть 995,66 тис. грн, що на 1,24% менше, ніж у попередньому році. Сума оборотних активів становитиме 1310,60 тис. грн, що перевищує показник 2023 року на 0,25%. Водночас зменшення валюти балансу вказує на скорочення виробничих можливостей підприємства та зниження інтенсивності його виробничої діяльності. Оскільки оборотні активи збільшуються, то на даному підприємстві відбувається прискорення оборотності майна. А перевага частки оборотних активів над необоротними вказує на те, що у 2023 році структура майна буде мобільною.

Проведемо прогноз пасиву балансу підприємства СГВК «Олійники» (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Прогнозний аналіз пасиву балансу СГВК «Олійники»

Показники	2021	2022	2023	Середнє значення	Відхилення відносно,%			Прогноз на 2023 рік
					2022/2021	2023/2022	Середнє значення	
Валюта балансу, тис грн	1912,30	2037,53	2315,42	2088,42	106,55	113,64	110,10	2299,35
Власний капітал, тис грн	1314,45	1408,36	1316,34	1346,38	107,14	93,47	100,31	1350,55
Залучений капітал, тис грн	597,84	629,17	999,08	742,03	105,24	158,79	132,02	979,63

Отже, прогнозний аналіз, представлений у таблиці 2.18, показав, що власний капітал складатиме 1 350,55 тис. грн, що на 2,60% більше порівняно з попереднім роком. Сума залученого капіталу становитиме 979,63 тис. грн, що на 1,95% менше порівняно з 2023 роком. Перевага частки власного капіталу над залученим вказує на те, що в 2023 році підприємство матиме достатній рівень фінансової стійкості та буде менш залежним від зовнішніх фінансових джерел.

У таблиці 2.19 наведено прогноз ймовірності банкрутства з використанням п'ятифакторної моделі Альтмана, особливо зосереджуючись на випадку СГВК «Олійники».

Таблиця 2.19

Прогнозування ймовірності банкрутства за п'ятифакторною моделлю Альтмана

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Частка власних оборотних коштів в активах (X1)	0,18	0,23	0,13
Рентабельність активів розрахована на основі НП (X2)	0,62	0,63	0,52
Рентабельність активів розрахована на основі ФР до ОП (X3)	0,05	0,06	-0,05
Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань власним капіталом (X4)	2,37	4,91	2,24
Коефіцієнт трансформації (X5)	1,34	1,26	1,11
Результуючий показник (Z)	4,01	5,56	3,17
Ймовірність банкрутства	Низька	Низька	Низька

Отже, оскільки протягом 2021-2023 років результуючий показник (Z) перевищує 3, можна зробити висновок, що ймовірність банкрутства СГВК «Олійники» є низькою.

Прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта для СГВК «Олійники» представлено в таблиці 2.20.

Отже, проведений прогноз ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта говорить про те, що на даному підприємстві протягом 2021-2022 рр. була середня ймовірність банкрутства, а у 2023 році – висока. Адже, якщо значення результуючого показника менше за 0,862, то на підприємстві існує

велика загроза банкрутства, а якщо результуючий показник більший за 2,45, то загроза банкрутства є мінімальною.

Таблиця 2.20

Прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Частка власних оборотних коштів в активах (А)	0,18	0,23	0,13
Рентабельність активів (В)	0,05	0,06	-0,05
Співвідношення прибутку та короткострокових зобов'язань (С)	0,16	0,40	-0,20
Коефіцієнт трансформації (Д)	1,34	1,26	1,11
Результуючий показник (Z)	0,98	1,19	0,294
Ймовірність банкрутства	Середня	Середня	Висока

Прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Ліса на прикладі СГВК «Олійники» наведено в таблиці 2.21.

Таблиця 2.21

Прогнозування ймовірності банкрутства за моделлю Ліса

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Частка оборотних активів в їх загальній сумі (А)	0,49	0,53	0,56
Рентабельність активів, визначена на основі ОП (В)	0,09	0,07	0,06
Рентабельність активів, визначена на основі НП (С)	0,62	0,63	0,52
Співвідношення власного та позикового капіталу (Д)	2,20	2,24	1,32
Результуючий показник (Z)	0,076	0,078	0,072
Ймовірність банкрутства	Низька	Низька	Низька

Отже, оскільки $Z > 0,037$, то можна зробити висновок, що за моделлю Ліса у СГВК «Олійники» існує низька ймовірність банкрутства.

Оскільки за моделлю Альтмана та моделлю Ліса ймовірність банкрутства на підприємстві є низькою, можна стверджувати, що діяльність СГВК «Олійники» є прибутковою, а фінансове становище досить стабільне, тому банкрутство йому не загрожує. Проте, варто зазначити, що за моделлю Спрінгейта ймовірність банкрутства у 2023 році є високою, тому це питання потребує більш детального дослідження. Для забезпечення більш точних

результатів діагностика банкрутства повинна враховувати специфіку економічного циклу в кондитерській галузі, поєднувати кількісні та якісні критерії, які дозволяють виявити потенційну загрозу банкрутства. Також важливо використовувати зарубіжний досвід у розробці методичного інструментарію для діагностики банкрутства та адаптувати його до умов діяльності конкретного підприємства [68].

На основі проведеного аналізу джерел формування фінансових ресурсів, їх динаміки, структури та напрямків використання можна зробити висновок, що СГВК «Олійники» демонструє стабільну фінансову стійкість і ефективне управління своєю діяльністю.

Основним джерелом фінансування підприємства є власні ресурси, які мають позитивну динаміку зростання. Значну частку в структурі власного капіталу займає дохід підприємства, що становить більше половини всіх коштів. Важливу роль у забезпеченні фінансової незалежності також відіграють прибуток, амортизаційні відрахування та статутний капітал.

Структура фінансових ресурсів також включає залучені кошти, хоча їх частка залишаються незначною. Підприємство в основному використовує короткострокові кредити і має низький рівень кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Такий обережний підхід до залучення фінансування дозволяє знизити фінансові ризики.

Позитивним є те, що підприємство здебільшого функціонує за рахунок власних коштів, що сприяє зміцненню його фінансової стабільності та конкурентоспроможності на ринку. Обмежене використання залучених ресурсів підтверджує здатність підтримувати самодостатність і зменшувати залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Окрім формування фінансових ресурсів, підприємство ефективно використовує їх у своїй діяльності. Значна частина коштів спрямовується на придбання основних засобів та поповнення резервного капіталу, що свідчить про стратегічний орієнтир на розвиток і модернізацію. Зростання витрат на

оплату праці вказує на створення нових робочих місць, що є важливим індикатором економічного зростання та розвитку підприємства.

Таким чином, аналіз фінансової діяльності СГВК «Олійники» підтверджує його стабільне становище на ринку, ефективне використання ресурсів та спроможність забезпечувати подальший розвиток. Підприємство демонструє правильний підхід до управління фінансами, що сприяє підвищенню його конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАПРЯМКІВ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

3.1. Напрями оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства у сучасних умовах

В умовах розвитку ринкової економіки в Україні багато підприємств стикаються з проблемою нестачі фінансових ресурсів, що обумовлено неприбутковістю їхньої діяльності, недосконалою податковою системою, високою інфляцією та значною вартістю залучених коштів. Така ситуація негативно впливає на виробничі процеси, знижуючи їх ефективність та призводячи до зростання заборгованостей перед працівниками, державою й партнерами. Нестача фінансових ресурсів ускладнює можливості для розвитку підприємств та створює ризики втрати конкурентних позицій на ринку. Здатність підприємства до адаптації в таких умовах залежить від ефективності управління фінансами, зокрема джерелами їх формування.

Фінансові ресурси та їх структура є основою забезпечення виробничої діяльності підприємства, що включає як власні, так і залучені джерела. Власні кошти, до яких належать прибуток, амортизаційні відрахування, резервні фонди, забезпечують стабільність і фінансову незалежність, однак часто є недостатніми для покриття значних потреб підприємства. Залучені кошти, такі як кредити, емісія акцій або облігацій, дозволяють розширити фінансові можливості, проте створюють додаткові зобов'язання. Важливу роль відіграє оптимізація структури капіталу, яка дозволяє знизити фінансові ризики та забезпечити стабільність грошових потоків.

Ефективне фінансове планування є основою для формування джерел фінансування, зокрема для визначення обсягів капіталу, необхідного для виробничої діяльності, інвестиційних проектів і покриття боргових зобов'язань. В умовах обмеженого доступу до ресурсів, підприємства змушені знаходити баланс між коротко- та довгостроковим фінансуванням.

Використання довгострокових джерел для покриття поточних витрат може покращити платоспроможність у короткій перспективі, але знижує фінансову стійкість у довгостроковій. Здатність підприємства ефективно управляти фінансами залежить від кваліфікації менеджменту та застосування сучасних інструментів фінансового аналізу.

Одним із ключових факторів, що впливають на формування фінансових ресурсів, є податкова система, яка в Україні часто характеризується недосконалістю та непередбачуваністю. Це ускладнює планування фінансових потоків і створює додаткові бар'єри для залучення інвестицій. Подолати ці проблеми можна через вдосконалення податкового законодавства, зокрема шляхом встановлення чітких та стабільних податкових ставок. Розвиток ринку цінних паперів також має важливе значення для створення умов для залучення додаткового капіталу, спрямованого на інвестиції, а не на поточне споживання.

Серед альтернативних джерел фінансування, які можуть бути корисними для українських підприємств, особливе місце займає лізинг. Хоча цей інструмент поки що не дуже поширений, він має значний потенціал, особливо для оновлення основних засобів. Використання нерозподіленого прибутку також є перспективним джерелом фінансування, яке може підвищити фінансову стійкість підприємства та знизити залежність від зовнішніх джерел. Однак доцільність такого підходу залежить від рівня прибутковості підприємства та здатності керівництва ефективно розподіляти ресурси.

Одна з основних проблем формування фінансових ресурсів пов'язана з низьким рівнем інвестиційної привабливості, що зумовлено застарілими технологіями, зношеністю основних засобів та низькою конкурентоспроможністю продукції. Для вирішення цих проблем підприємствам потрібно підвищувати кваліфікацію персоналу, впроваджувати сучасні системи фінансового контролю та інформаційного забезпечення. Крім

того, необхідно активно розвивати інноваційну складову, що дозволить підвищити продуктивність і створити додаткову вартість.

Під час вибору джерел фінансування важливо враховувати їхню вартість, терміни залучення та повернення, а також ризики, пов'язані з використанням тих чи інших інструментів. Оптимізація структури капіталу передбачає розрахунок витрат на залучення ресурсів та забезпечення їх ефективного використання. У цьому контексті важливим є запровадження комплексних моделей оптимізації фінансування, які враховують як економічні, так і стратегічні цілі підприємства.

Отже, забезпечення фінансової стійкості підприємств в Україні вимагає комплексного підходу, який включає ефективне управління як власними, так і залученими ресурсами, розвиток фінансової інфраструктури, удосконалення податкової системи та підвищення рівня фінансового менеджменту. Реалізація цих умов дозволить підприємствам зміцнити свої позиції на ринку, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійкий довгостроковий розвиток.

3.2 Застосування економіко-математичного моделювання для аналізу підприємства СГВК «Олійники».

Для вдосконалення управління ресурсами доцільно використовувати моделювання стану фінансових ресурсів з можливістю прогнозу їх стану на майбутнє.

Сучасні умови функціонування бізнесу, які потребують прийняття рішень, ставлять перед різними компаніями ряд невідкладних викликів, змушуючи оперативно приймати рішення з врахуванням невизначеності зовнішніх обставин. Останні роки бізнес-середовище мало активно підлаштовуватись під нові умови роботи та прийняття рішень щодо дистанційної роботи чи масштабування процесів. Пандемія коронавірусу, потім повномасштабна агресія з боку Росії, проблеми енергозабезпечення та логістики тощо – все це є непередбачуваним цілком чи частково і вимагає

напрацювання алгоритмів прийняття рішень за невизначених умов чи неповних даних. Всі ці проблеми змушують бізнес-структури оперативно перебудовувати свої технологічні процеси і приймати оперативні рішення в умовах невизначеності для отримання найбільш оптимального результату.

Для прогнозування фінансових показників проведемо моделювання показників діяльності в динаміці

Таблиця 3.1

Показники динаміки доходу, %

Показник	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	18013,1	15041,5	19799,1
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	5071,1	3303,2	1182,3
Рентабельність	28,15	21,96	5,97

Лінійна функція має вигляд: $y = ax + b$

Проведемо необхідні обчислення:

- 1) Чистий дохід (табл. 3.2.)

Таблиця 3.2.

Розрахунок чистого доходу

	2021	2022	2023	Σ
x	1	2	3	6
$Y(x)$	18013,1	15041,5	19799,1	52853,7
x^2	1	4	9	14
y^2	324471771,6	226246722,3	392004360,8	942722854,7
xy	18013,1	30083	59397,3	107493,4

Звідси

$$a_1 = \text{cov}(x,y)/\sigma_x^2 = 893,01; a_0 = y_{\text{ср}} - a_1 x_{\text{ср}} = 15832,02$$

Таким чином лінійна модель має вигляд: $y = 893,01x + 15832,02$

$$Y(4) = 19404,6 \text{ тис. грн.}$$

- 2) чистий прибуток (табл. 3.3.)

Таблиця 3.3.

Розрахунок чистого прибутку

	2021	2022	2023	Σ
x	1	2	3	6
$Y(x)$	5071,1	3303,2	1182,3	9556,6
x^2	1	4	9	14
y^2	25716055,21	10911130,24	1397833,29	38025018,74
xy	5071,1	6606,4	3546,9	15224,4

Звідси

$$a_1 = \text{cov}(x,y)/\sigma_x^2 = -1944,40; a_0 = y_{\text{cp}} - a_1x_{\text{cp}} = 7074,30$$

Таким чином лінійна модель має вигляд: $y = -1944,4x + 7074,3$

$$Y(4) = -703,3 \text{ тис.грн.}, \text{ отже, при збереженні існуючих тенденцій}$$

підприємство може стати збитковим.

3) рентабельність

Таблиця 3.4.

Розрахунок рентабельності

	2021	2022	2023	Σ
x	1	2	3	6
$Y(x)$	28,15	21,96	5,97	56,08
x^2	1	4	9	14
y^2	792,55	482,27	35,66	1310,48
xy	28,15	43,92	17,91	89,99

Звідси

$$a_1 = \text{cov}(x,y)/\sigma_x^2 = -11,09; a_0 = y_{\text{cp}} - a_1x_{\text{cp}} = 40,88$$

Таким чином лінійна модель має вигляд: $y = -11,09x + 40,88$

$Y(4) = -3,48\%$, що також підтверджує попередній прогноз про збитковість в майбутньому.

Тобто якщо збережеться поточний рівень динаміки, рентабельність впаде нижче допустимого рівня, тому існує невідкладна потреба у підвищенні доходів компанії.

3.3. Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Розроблена модель пропонує менеджеру добре організовану інформаційну платформу, яка дозволяє їм приймати обґрунтовані рішення. Під час цієї фази команда вивчає різні зовнішні джерела інформації та досліджує фактори, які впливають на ситуацію. Однак існуючі системи аналізу цих факторів мають недоліки, такі як суб'єктивний підхід до оцінки та нездатність точно оцінити якісні аспекти як зовнішнього, так і внутрішнього середовища [20, с.55].

Після аналізу, проведеного на другому етапі, компанія проходить остаточну оцінку цілей своєї внутрішньої політики та визначає доцільність їх досягнення. Ця оцінка служить основою для розробки комплексної стратегії, яка включає детальний план дій, спрямованих на досягнення цілей, викладених у політиці стабілізації. Крім того, ця стратегія враховує вплив зовнішніх факторів на діяльність компанії. Розглядаючи конкурентоспроможні інструменти, ефективно керуючи ресурсами, зменшуючи ризики та підтримуючи фінансову стабільність, компанія прагне створити міцну основу для свого майбутнього успіху [20, с.64].

Для визначення можливостей та загроз скористаємось PEST-аналізом (Табл. 3.5)

Таблиця 3.5

Матриця PEST-аналізу

Фактори	Можливості	Загрози
Політичні	Стабільність уряду, антикризове регулювання конкуренції у фінансовому секторі, антимонопольне законодавство.	Податкова політика держави, зміни у законодавстві, бюрократизація, високий рівень корупції.
Економічні	Зниження облікової ставки Нацбанку, тривала економічна стабільність.	Висока інфляція, безробіття, зміна вартості ресурсів, нестабільність валютних курсів.
Соціальні	Зростання активності споживачів, підвищення матеріального	Низький рівень економічної грамотності, негативний вплив

Продовження таблиці 3.5.

Фактори	Можливості	Загрози
	добробуту, покращення демографічної ситуації.	ЗМІ, нестабільність потреб споживачів.
Технологічні	Впровадження інновацій, використання потенціалу новітніх технологій.	Високі витрати на інновації, загрози кібербезпеці.

Джерело: складено автором на основі [20, с. 15; 21, с. 78].

Для оцінки впливу зовнішніх факторів буде використано метод експертних оцінок, який дозволяє системно розглянути всі зазначені у таблиці 3.6 фактори.

Таблиця 3.6

Аналіз впливу зовнішніх факторів на стан підприємства в нестационарних умовах

Фактор	Вагомість	Експертна оцінка	Зважена оцінка
ЗАГРОЗИ			
Політика оподаткування	0,02	4	0,08
Зміни законодавчої бази	0,15	3	0,45
Рівень бюрократії та корупції	0,11	3	0,33
Висока інфляція	0,04	4	0,16
Рівень безробіття	0,05	2	0,10
Коливання цін на ресурси	0,22	4	0,88
Валютні курси	0,12	5	0,60
Недостатній рівень економічної освіти населення	0,03	3	0,09
Негативна дія засобів масової інформації	0,04	4	0,16
Вплив релігійних чинників	0,09	4	0,36
Динамічність змін у потребах споживачів	0,03	4	0,12
Високі витрати на інновації	0,06	3	0,18
Недостатній рівень кіберзахисту	0,04	3	0,12
Разом	1,00		3,63
МОЖЛИВОСТІ			
Політична стабільність	0,08	4	0,32
Регулювання конкуренції у кризовий період	0,20	3	0,60
Антимонопольне законодавство	0,01	3	0,03
Зниження облікової ставки НБУ	0,12	4	0,48
Економічна стабільність країни	0,22	5	1,10

Продовження таблиці 3.6.

Активізація споживачів	0,03	4	0,12
Зростання добробуту населення	0,05	3	0,15
Поліпшення демографічної ситуації	0,09	3	0,27
Соціальна мобільність	0,02	2	0,04
Розвиток технологічного сектору	0,03	4	0,12
Активне впровадження інноваційних рішень	0,04	4	0,16
Разом	1,00		3,72

Джерело: складено автором самостійно.

Після ретельного аналізу різних факторів, які впливають на наш процес прийняття рішень, ми ретельно виберемо ті, які мають найбільше значення. Ці вибрані фактори потім будуть використані для побудови комплексної матриці SWOT, як зазначено в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7.

Матриця SWOT

Фактор	Можливості	Загрози
Сильні сторони	Використання фіскальних і монетарних інструментів для розширення грошової бази та збільшення бюджетних надходжень. Управління державним боргом сприятиме підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку.	Частина бізнесу може перейти в тіньовий сектор через спроби уникнення надмірного оподаткування.
Слабкі сторони	Гарантоване соціальне забезпечення здатне зменшити вплив дестабілізуючих політичних і економічних чинників, хоча це спричиняє зростання витрат.	Політична та економічна нестабільність, а також інфляційні процеси можуть створити додаткові ризики для економіки.

Джерело: складено автором самостійно.

На перетині різних складових груп факторів утворюються специфічні поля, кожне з яких характеризується унікальними комбінаціями, що повинні бути враховані при розробці стратегії. По-перше, є стратегії, спрямовані на використання та розвиток сильних сторін для повного використання можливостей зовнішнього середовища. По-друге, існують стратегії, які зосереджуються на використанні внутрішніх ресурсів для усунення потенційних загроз. Крім того, є стратегії, що орієнтовані на використання

можливостей для подолання слабких сторін економічного потенціалу. І, нарешті, існують стратегії, які не тільки підвищують потенціал країни, а й діють як превентивні заходи проти можливих загроз ззовні.

Таким чином, одним з потенційних підходів є застосування гнучкої практики управління для оптимізації прибутковості компанії.

Аналіз шляхів оптимізації джерел формування фінансових ресурсів СГВК «Олійники» в сучасних умовах дозволяє визначити ключові заходи для посилення фінансової стійкості підприємства. До ключових напрямів можна віднести: збільшення частки власного капіталу через реінвестування прибутків, підвищення ефективності використання амортизаційних відрахувань та залучення довгострокових інвестицій. Важливо також активізувати роботу із залученими джерелами, оптимізуючи витрати на обслуговування короткострокових кредитів і розширюючи використання таких інструментів, як лізинг. Використання сучасних фінансових інструментів та впровадження системи фінансового контролінгу сприятиме раціоналізації структури капіталу і підвищенню його доступності.

Використання економіко-математичного моделювання для аналізу діяльності СГВК «Олійники» є корисним інструментом для виявлення проблемних аспектів і розробки стратегій розвитку. Це моделювання дозволяє ефективно розподіляти фінансові ресурси між різними напрямками діяльності підприємства, враховуючи змінні умови ринку. Зокрема, використання моделей прогнозування прибутковості та ліквідності допоможе оцінити вплив зміни обсягів залучених ресурсів на фінансову стійкість. Економіко-математичний підхід сприятиме прийняттю обґрунтованих рішень щодо структури капіталу, витрат на фінансування та рівня ризиків, що суттєво підвищить ефективність управлінських рішень.

Для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів СГВК «Олійники» доцільно впровадити ряд заходів, спрямованих на покращення їх управління. Зокрема, необхідно оптимізувати витрати, удосконалити управління оборотним капіталом і здійснити модернізацію виробничих

потужностей для підвищення ефективності операційної діяльності. Важливим є також забезпечення стратегічного планування фінансових потоків та створення резервних фондів для нейтралізації ризиків. Додатково необхідно інвестувати в розвиток інформаційних систем управління фінансами, що дозволить автоматизувати процеси обліку й аналізу та зменшити операційні ризики. Ці заходи сприятимуть збільшенню рентабельності, зміцненню фінансової стійкості та забезпечать довгостроковий розвиток підприємства.

ВИСНОВКИ

Робота присвячена дослідженню управління фінансовими ресурсами на прикладі СГВК «Олійники». У процесі виконання дослідження було поставлено та успішно вирішено наступні завдання:

1. Було досліджено поняття фінансових ресурсів підприємства, їх сутності та видів дозволило глибше зрозуміти їх роль у забезпеченні функціонування підприємств. Фінансові ресурси визначаються як сукупність грошових коштів і їх еквівалентів, які підприємство формує та використовує для фінансування операційної, інвестиційної та іншої діяльності. Виділено основні категорії фінансових ресурсів: власні, залучені та позикові, кожен з яких має свої переваги та обмеження. Зокрема, власні ресурси забезпечують фінансову незалежність, тоді як залучені кошти дозволяють реалізовувати масштабні проєкти. Аналіз показав, що фінансові ресурси є ключовим елементом, який забезпечує стійкість підприємства в умовах ринкової економіки.

2. Було визначено джерела формування фінансових ресурсів підприємства, серед яких виділено власні кошти, залучені ресурси та інші джерела. До власних джерел відносяться прибуток, амортизаційні відрахування та статутний капітал, які складають основу фінансової стабільності підприємства. Залучені ресурси, такі як кредити, інвестиції, емісія цінних паперів, дозволяють розширити фінансові можливості, але збільшують боргове навантаження. Також розглянуто специфічні джерела, наприклад, гранти чи державну підтримку, які є актуальними для підприємств у соціально важливих галузях. Аналіз підтвердив, що збалансований підхід до використання джерел фінансування забезпечує стійке зростання підприємства.

3. Було проаналізовано напрямки використання фінансових ресурсів підприємства, що охоплюють фінансування операційної діяльності, реалізацію інвестиційних проєктів, оновлення основних засобів та формування резервів. Особлива увага приділена оптимальному розподілу

ресурсів між поточними та стратегічними потребами. Вказано, що ефективне управління ресурсами сприяє підвищенню рентабельності, зростанню конкурентоспроможності та зміцненню фінансової стійкості підприємства. Окремо підкреслено важливість витрат на оплату праці та соціальну сферу, що формує позитивний імідж компанії. Загалом, раціональне використання ресурсів є запорукою довгострокового розвитку підприємства.

4. Було проведено аналіз джерел формування фінансових ресурсів СГВК «Олійники», що дозволило оцінити основні тенденції в їхній структурі та динаміці. Встановлено, що підприємство в основному використовує власні ресурси, такі як прибуток і амортизаційні відрахування, які забезпечують значну частину фінансування. Залучені кошти представлені короткостроковими кредитами та незначною кредиторською заборгованістю, що свідчить про обережний підхід до фінансового управління. Підприємство демонструє стабільне зростання власного капіталу, що є позитивним показником його фінансової стійкості. Результати аналізу підкреслюють, що СГВК «Олійники» має збалансовану фінансову політику.

5. Досліджено структуру та динаміку формування фінансових ресурсів СГВК «Олійники» в сучасних умовах, що дозволило виявити позитивну тенденцію зростання власних коштів. Встановлено, що підприємство спрямовує значні обсяги ресурсів на оновлення основних засобів та підтримання резервів, що сприяє його стабільності на ринку. Залучення коштів відбувається обережно, що знижує фінансові ризики, але обмежує можливості для масштабних інвестиційних проєктів. Аналіз показав, що підприємство активно адаптується до ринкових змін і використовує фінансові ресурси з максимальним ефектом. Це підтверджує здатність СГВК «Олійники» ефективно функціонувати навіть в умовах економічної нестабільності.

6. Проведено оцінку ефективності використання фінансових ресурсів СГВК «Олійники», яка підтвердила доцільність обраної фінансової стратегії. Значна частина ресурсів спрямовується на розвиток виробничої бази, створення резервних фондів і забезпечення зростання витрат на оплату праці.

Такий підхід свідчить про збалансованість використання коштів між поточними витратами та довгостроковими цілями. Висновки оцінки вказують на раціональне управління ресурсами, що сприяє підвищенню рентабельності та конкурентоспроможності підприємства. Загалом, фінансові ресурси використовуються ефективно, що забезпечує стійкість і розвиток.

7. Визначено напрямки оптимізації джерел формування фінансових ресурсів СГВК «Олійники» в умовах сучасного економічного середовища, зокрема через збільшення частки власного капіталу шляхом реінвестування прибутків. Запропоновано розширити використання довгострокових фінансових інструментів, таких як лізинг і емісія облігацій, для залучення додаткових коштів. Також рекомендовано впровадження фінансового контролінгу та вдосконалення роботи з амортизаційними відрахуваннями. Акцент зроблено на необхідності зниження витрат на залучені ресурси через оптимізацію структури капіталу. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню фінансової стабільності та ефективності підприємства.

8. Було застосовано економіко-математичне моделювання для аналізу діяльності підприємства СГВК «Олійники», що дало змогу оцінити фінансову стійкість та оптимізувати структуру ресурсів. За допомогою моделі визначено оптимальні варіанти розподілу ресурсів між операційною та інвестиційною діяльністю. Моделювання також дозволило оцінити вплив різних джерел фінансування на загальну ефективність роботи підприємства. Використання таких інструментів підтримує прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що сприяє не тільки збереженню фінансової стабільності, але й успішній адаптації підприємства до змін у ринкових умовах.

9. Розроблено напрямки підвищення ефективності використання фінансових ресурсів СГВК «Олійники», зокрема через оптимізацію витрат, вдосконалення управління оборотним капіталом та впровадження сучасних інформаційних технологій. Запропоновано модернізувати виробничі потужності для підвищення продуктивності та рентабельності. Акцент зроблено на стратегічному плануванні фінансових потоків та створенні

резервних фондів для зниження ризиків. Рекомендації також включають підвищення кваліфікації фінансових менеджерів і впровадження автоматизованих систем аналізу. Здійснення цих заходів дозволить підприємству підвищити ефективність використання ресурсів і зміцнити позиції на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамська О. Антикризове управління в контексті реагування на регіональні виклики: теоретико-методологічний аспект. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 2 (55). Ч. 1. С. 30-38.
2. Антикризове управління національною економікою : монографія / [І. Малий, І. Радіонова, Л. Ємельяненко та ін.] / за заг. ред. І. Малого. К.: КНЕУ, 2017. 368 с.
3. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор, 2016. 378 с.
5. Вишневська О.М., Костирко А.Г. Фінансовий потенціал сільськогосподарських підприємств: теоретичні і практичні аспекти : монографія. Миколаїв : ФОП Швець В.М., 2017. 268 с.
6. Гарбузюк К.Г., Ткаченко С.О. Фінансовий аналіз у системі оцінки фінансового стану суб'єкта. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*: тези доп. X Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 27-й річниці створення Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 19 листоп. 2021 р. Харків : ХНУВС, 2021. С.196-198.
7. Глушко А.Д., Філіп М.Ф. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 470-474.
8. Денисенко М.П., Зазимко О.В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015. № 10. С. 52-58.
9. Кириченко С. О., Ружицький А. В., Тульчинська С. О., Салоїд С. В. Концептуальні засади організації системи антикризового управління підприємством в умовах макроекономічної нестабільності. *Агросвіт*. 2021. № 9-10. С. 18-23.

10. Красота О.В. Роль соціальної інклюзії у відновленні макроекономічної стабільності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. Вип. 213 (6) К., 2020. С.6-13.

11. Красота О.В., Аладько Я.Ю. Інфляційне таргетування як оптимальний режим монетарної політики. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2018. Т.23. Випуск 7(72). С.8-13.

12. Красота О.В., Яровой А.В. Відновлення макроекономічної стабільності в умовах пандемії COVID-19. *Ефективна економіка*. 2021. №1.

13. Кузнецова Л. Фактори макроекономічної нестабільності та їх вплив на складові сукупної пропозиції. *Економіст*. 2022. №12. С. 11–16.

14. Лесюк А.С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83–88.

15. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль, ТНЕУ, 2016. 304 с

16. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 71–74.

17. Масюк Ю.В., Шкода А.В. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34.

18. Матейко. Б.О. Проблеми управління капіталом організацій під час війни. *Матеріали конференцій МНЛ*, (3 листопада 2023 р., м. Вінниця), С.71–73.

19. Мирошниченко, Ю. В. Макроекономічна нестабільність та її наслідки для економіки України. Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо- поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Том 25. № 1. С. 83-88.

20. Мішура В. Б., Спіцин В. Є. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства. *Науковий вісник ДДМА*. 2017. № 3(24). С. 121-125.
21. Нагайчук В.В. Фінансове оздоровлення підприємств у контексті зміцнення їхнього фінансового стану. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Економічні науки»*. 2015. Вип. 14 (3). С. 138–141.
22. Насібова О.В., Івашкевич І.О. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 185-190.
23. Островська Г.Й. Фінансовий менеджмент: підручник. Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. 512 с.
24. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
25. Інформація про діяльність СГВК «Олійники». URL: <https://tripoli.land/ua/farmers/hmelnitskaya/teofipolskiy/oliyniki-34612821> (дата звернення 22.11.2024)
26. Посаднева О.М., Рибіцька Я.М. Проблематика бюджетного планування в умовах макроекономічної нестабільності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. № 36. С. 123-129.
27. Рудницька О. М. Система управління капіталом підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20. С. 257-261.
28. Рузакова О.В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С.7-13.
29. Семенова К.Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденцій розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 5-6(282-283). С. 77-83.
30. Тараруєв Ю.О. Сутність та діагностика фінансового стану підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. № 2(82). С.113-119.

31. Тульчинський Р. В., Тульчинська С. О., Ружицький А. В. Стратегії конкурентоспроможності підприємств в умовах макроекономічної нестабільності. *Економічна наука*. 2021. № 6. С.5-9.

32. Фактори макроекономічної нестабільності в системі моделей економічного розвитку : кол. моногр. / за ред. д-ра екон. наук М.І. Скрипниченко ; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. К., 2012. 720 с.

33. Фінансова звітність СГВК «Олійники». URL: <https://clarity-project.info/edr/34612821/finances> (дата звернення 22.11.2024)

34. Фінансовий менеджмент : підручник. За заг. ред. Поддєрьогіна А.М. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.

35. Фоміних В.І., Безпалова Д.І., Довгопола А.Д. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. № 27 (2). С. 61–64.

36. Чернишов В. В. Формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит (08 – Економічні науки). Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2019. 291 с.

37. Чернишов В. В., Малишко Є.О. Складові фінансово-економічної безпеки підприємства. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця*: матеріали Міжнародної наукової конференції, 30-31 травня 2019 р. Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2019. С. 238 – 239.

38. Чернишов В.В. Прогнозування фінансової стійкості складової системи фінансової діагностики. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2019. №3 (20). С. 462–467

39. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180.

40. Barro R. J., Ursua J.F., Weng J. The Coronavirus and the Great Influenza Pandemic – lessons from the ‘Spanish Flu’ for the Coronavirus’s potential effects on mortality and economic activity. NBER Working Paper 26866. National Bureau of Economic Research. 2020. № 8166. URL: <https://ideas.repec.org/p/nbr/nberwo/26866.html> (дата звернення: 23.11.2024).

41. Benmelech E., Tzur-Ilan N. The determinants of fiscal and monetary policies during the COVID-19 crisis. NBER Working Paper 27461. National Bureau of Economic Research. 2020. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w27461/w27461.pdf (дата звернення: 21.11.2024).

42. Gadoiu M. The optimization of the enterprise financial analysis trough the financial system of control du pont. *Economy series*. 2016. № 3. P.236–240.

43. Hu J. Analysis of Enterprise Financial and Economic Impact Based on Background Deep Learning Model under Business Administration. *Scientific Programming*. 2021. № 1. P.1-13.

44. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Sixth edition. Updated estimates and analysis. International Labor Organization. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/briefingnote/wcms_755910.pdf (дата звернення: 21.11.2024)

45. Kaya H.D. Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *Socio Economic Challenges*. 2019. №1(3). P.5–12.

46. Obidjon G. Research of innovation activity influence on return of stocks in industrial enterprises. *Socio Economic Challenges*. 2017. №1(2). P.80–102.

47. Official website of the IMF. World Economic Outlook, October 2020: A Long and Difficult Ascent.. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020> (дата звернення: 20.11.2024).

48. Orlik T., Rush J., Cousin M., Hong J. Coronavirus could cost the global economy \$2.7 trillion. Here’s how. URL:

<https://www.bloomberg.com/graphics/2020-coronavirus-pandemic-global-economic-risk/> (дата звернення: 20.11.2024).

49. Prince T. Behavioral Finance and the Business Cycle. *Business Ethics and Leadership*. 2017. №1(4). P. 28-48.

50. Strategia zarządzania długiem sektora finansów publicznych w latach 2019-2022. URL: <https://www.gov.pl/web/finanse/strategiezarzadzania-dlugiem> (дата звернення: 20.11.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Звітність СГВК «Олійники» за 2023 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	
Основні засоби:	1010	7 816.60	8 182.50
первісна вартість	1011	15 526.20	16 066.20
знос	1012	7 709.60	7 883.70
Довгострокові біологічні активи	1020	1 472.90	1 841.50
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	9 289.50	10 024.00
II. Оборотні активи Запаси:	1100	14 310.60	16 144.60
у тому числі готова продукція	1103	10.00	3.10
Поточні біологічні активи	1110	5 001.70	4 114.70
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	4 843.30	3 819.40
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1 596.00	1 614.30
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	595.30	75.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	26 346.90	25 768.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	35 636.40	35 792.00

Продовження додатку А

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1.00	1.00
Додатковий капітал	1410	1 683.00	1 683.00
Резервний капітал	1415	27 235.40	30 538.60
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 303.20	1 182.30
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	32 222.60	33 404.90
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	
Короткострокові кредити банків	1600	2 000.00	1 430.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	163.60	140.90
розрахунками з бюджетом	1620	288.70	239.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	43.10	42.00
розрахунками з оплати праці	1630	440.50	188.80
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	477.90	346.40
Усього за розділом III	1695	3 413.80	2 387.10
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	35 636.40	35 792.00

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	19 799.10	15 041.50
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	16 214.60	10 027.60
Інші операційні доходи	2120		555.40
Інші операційні витрати	2180	19.30	285.40
Інші доходи	2240		0.00
Інші витрати	2270	2 382.90	1 980.70
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	19 799.10	15 596.90
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	18 616.80	12 293.70
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1 182.30	3 303.20
Податок на прибуток	2300		0.00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	1 182.30	3 303.20

Додаток Б

Звітність СГВК «Олійники» за 2022 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього року, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	
Основні засоби:	1010	7 921.90	7 816.60
первісна вартість	1011	14 925.30	15 526.20
знос	1012	7 003.40	7 709.60
Довгострокові біологічні активи	1020	1 500.40	1 472.90
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	9 422.30	9 289.50
II. Оборотні активи Запаси:	1100	10 667.60	14 310.60
у тому числі готова продукція	1103	9.70	10.00
Поточні біологічні активи	1110	5 879.70	5 001.70
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	5 508.00	4 843.30
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1 033.00	1 596.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0.00	
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	15.90	595.30
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	23 104.20	26 346.90
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	32 526.50	35 636.40

Продовження додатку Б

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного року, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1.00	1.00
Додатковий капітал	1410	1 683.00	1 683.00
Резервний капітал	1415	22 164.20	27 235.40
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5 071.10	3 303.20
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Усього за розділом I	1495	28 919.30	32 222.60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0.00	
Короткострокові кредити банків	1600	3 082.00	2 000.00
III. Поточні зобов'язання Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	78.20	163.60
розрахунками з бюджетом	1620	181.40	288.70
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	38.40	43.10
розрахунками з оплати праці	1630	158.20	440.50
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	69.00	477.90
Усього за розділом III	1695	3 607.20	3 413.80
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
Баланс	1900	32 526.50	35 636.40

Звіт про фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 041.50	18 013.10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	10 027.60	10 038.70
Інші операційні доходи	2120	555.40	218.80
Інші операційні витрати	2180	285.40	580.20
Інші доходи	2240		0.00
Інші витрати	2270	1 980.70	2 541.90
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	15 596.90	18 231.90
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	12 293.70	13 160.80
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3 303.20	5 071.10
Податок на прибуток	2300		0.00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	3 303.20	5 071.10